

Բովանդակություն

ՆԱԽԱԲԱՆ	2
Ի՞նչ է ՋԵՍԱՓԻ ՄՐՑՈՒՅԹԸ	4
<i>ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ</i>	<i>4</i>
<i>ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳՆ ՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ</i>	<i>7</i>
<i>ՄՐՑՈՒՅԹԸ ՏԱՐԲԵՐ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ</i>	<i>18</i>
ԱՅԼ ԴԱՏԱԽԱՂ ՄՐՑՈՒՅԹՆԵՐ	21
ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ	23
«2009 Ֆ. ՋԵՍԱՓԻ ԱՆՎԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԴԱՏԱԽԱՂ» ՄՐՑՈՒՅԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ	27
ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ԹԻՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԵՐԸ 2009Թ.-Ի ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑԱՓՈՒԼՈՒՄ	30
ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ԹԻՄԻ՝ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑԱՓՈՒԼԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑ- ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ	32
ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ ԹԻՄԻ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՀԵՏ	33
ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԸ	36
<i>«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԻՐԱՎԱԲԱՆՆԵՐԻ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱ»</i>	
<i>ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ</i>	<i>37</i>
<i>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ</i>	<i>39</i>
<i>«ԼԻԳԼ ԸԼԱՅԸՆԱ» ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ</i>	<i>39</i>
«2009 Ֆ. ՋԵՍԱՓԻ ԱՆՎԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԴԱՏԱԽԱՂ» ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄՐՑԱՓՈՒԼԻ ԱԶԱԿԻՑՆԵՐԸ	40
<i>ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԱՍԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ</i>	
<i>ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ ԴԵՄՊԱՆԱՏՈՒՆ</i>	<i>40</i>
<i>ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ԴԵՊԱՐՏԱՄԵՆՏ</i>	<i>41</i>
ԿՈՆՏԱԿՏՆԵՐ	41
ՎԵՐՋԱԲԱՆ	42

ՆԱԽԱԲԱՆ

Ժամանակակից ու սրընթաց զարգացող աշխարհում մրցունակ մասնագետ լինելու նախադրյալ է ոչ միայն խոր, համընդգրկուն գիտելիքների ու մասնագիտական ունակությունների առկայությունը, այլ նաև դրանք ընթացող զարգացումներին ու փոփոխություններին համապատասխան զարգացնելու և ճիշտ կիրառելու ունակությունը: Գիտելիքների ճկուն կիրառումը պրակտիկայում կարող է հանդիսանալ մասնագիտական կայացման լավագույն երաշխիք: Վերոնշյալը, կարծում ենք, առավել կարևոր է իրավաբանների համար:

Այդ իսկ պատճառով Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան իր գործունեության ուղղություններից մեկն է դարձրել նոր սերնդի այնպիսի իրավաբանների ուսուցումը, որոնք օժտված կլինեն մտքի ճկունությամբ և կկարողանան ճիշտ կիրառել իրենց գիտելիքները անցումային փուլում գտնվող, դեռևս կատարելագործման կարիք ունեցող օրենսդրական դաշտ ունեցող և միջազգային ինտեգրման սկզբնական գործընթացում գտնվող պետության իրավակիրառ պրակտիկայում: Այդ նպատակի իրականացմանն ուղղված միջոցառումներից է նաև «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի կազմակերպումը: Մրցույթն ունի շուրջ կեսդարյա պատմություն և համարվում է միջազգային իրավունքի ոլորտում ամենահեղինակավոր մրցույթն աշխարհում, իսկ Հայաստանում այն կազմակերպվում է արդեն իններորդ անգամ:

Թեև մրցույթի նկատմամբ իրավաբան-ուսանողների շահագրգռվածությունն ու նրանց համար մրցույթի ունեցած արդյունավետությունն աստիճանաբար աճում է, բայց մրցույթի կազմակերպիչները չեն դադարում Հայաստանում դրա առավել զարգացմանն ու արդյունավետության բարձրացմանն ուղղված գործունեությունը: Այդ է պատճառը, որ մրցույթի հայաստանյան փուլի կազմակերպիչներն ու ջեսսափականները ջանքեր չեն խնայում Հայաստանում մրցույթի շարունակականությունն ապահովելու,

այն մասնակիցների համար հնարավորինս արդյունավետ դարձնելու համար:

Սույն գրքույկն ընթերցողին կարող է ամբողջական տեղեկատվություն տրամադրել Ջեսսպի մրցույթի մասին, դրա ստեղծման, անցկացման ընթացակարգի, մրցույթի հայաստանյան պատմության ընթացքում թիմերի ցուցաբերած արդյունքների, մրցույթի կազմակերպման գործում իրենց ներդրումն ունեցած անձանց ու կազմակերպությունների մասին և ուղեցույց կլինի մրցույթին մասնակցելու ցանկություն ունեցող իրավաբան-ուսանողների համար:

Ի՞ՆՉ Է ՋԵՍՍՓԻ ՄՐՑՈՒՅԹԸ

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Միջազգային իրավունքին նվիրված Ջեսսփի անվան մրցույթն ամբողջ աշխարհում անց է կացվում դատախազի տեսքով:

Ջեսսփի մրցույթն առաջին անգամ կայացել է Յարվարդի համալսարանում՝ 1960թ.-ի մայիսի 3-ին, երբ մի խումբ ուսանողներ տարբեր մրցութային միջոցառումների միջոցով նպատակադրվել էին զարգացնել կրթությունը միջազգային իրավունքի բնագավառում: Ջեսսփի առաջին մրցաշրջանը կոչվում էր «Միջազգային իրավունքի դատախազ» և կազմված էր բացառապես Յարվարդի ուսանողներից: Բանավիճում էին երկու ամերիկացի ուսանողներ՝ Թոմաս Ֆարերը և Ուիլիամ Ջաբելը և երկու օտարազգի իրավաբան ուսանողներ՝ Բերնարդ Քլարքը՝ Նոր Ջեյկոնսից և Այվեն Յեյդը՝ Կոնադայից:

Ջեսսփի առաջին թեման կոչվում էր «Կուբայի ագրարային ռեֆորմի մասին գործ», որը գրվել էր այն ժամանակ Յարվարդի համալսարանի պրոֆեսորի օգնական, այնուհետև՝ Միջազգային արդարադատության դատարանի նախագահ Ստեֆան Շվեբելի կողմից:

1961թ.-ին Կոլումբիայի համալսարանում կայացավ առաջին միջհամալսարանական մրցաշրջանը: Ավելի ուշ մրցույթը վերանվանվեց ի պատիվ Միջազգային արդարադատության դատարանի դատավոր Ֆիլիպ Ջեսսփի և հաջորդ երեք տարիների ընթացքում, ընդլայնվելով, ընդգրկեց տասնյակ ամերիկյան իրավաբանական դպրոցներ: 1962-ին Ջեսսփի կազմակերպիչները հիմնեցին Միջազգային իրավունքի ուսանողական ընկերությունների ասոցիացիան (Association of Student International Law Societies, ASILS), որը կազմված էր միջազգային իրավաբանական միություններից և համալսարանների ներկայացուցիչներից: Ջեսսփի մրցույթն արդեն համակարգվում էր ASILS-ի պատասխանատու ուսանողների կողմից: Հիմնադիր փաստաթղթերի համաձայն՝ այս կառույցի անդամ ուսանողները հանդաված էին, որ միջազգային իրավունքի սկզբունքները պետք է բազմակողմանի ուսումնասիրված և յուրացված լինեն, և նրանք աշխատում էին կրթել իրենց և իրենց ընկերներին՝ միջազգային իրավունքի, միջազգային կազմակերպությունների ու ինստիտուտների սկզբունքների, իրավական համակարգերի համեմատության վերաբերյալ: ASILS-ը և Ջեսսփի մրցույթը հովա-

նավորվում էին Միջազգային իրավունքի ամերիկյան ընկերության (American Society of International Law, ASIL) կողմից, և տարիներ շարունակ Ջեսսփի կառավարիչը գտնվում էր ASIL-ի գործադիր գրասենյակում՝ Վաշինգթոնում: 1970թ.-ին Յեյթսի Լյուսի հիմնադրամը դրամաշնորհ տրամադրեց ASIL-ին՝ որպես մրցույթի կազմակերպման միջոց: Տասնյոթ տարի Ջեսսփի կառավարիչը հանդիսանում էր ASIL-ի աշխատակիցը, զբաղվում էր բացառապես մրցույթի կազմակերպմամբ և կոչվում էր Ջեսսփի ընկեր: 1987-ին ASILS-ը վերակառուցվեց Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի (International Law Students Association, ILSA), երբ մրցույթի շրջանակները բավականին լայն էին: Ջեսսփի մրցույթի գոյությանը մեծապես նպաստեցին Ջեսսփի ընկերները (Friends of the Jessup, FOJ), որի կամավորները անսահման ջանքեր և ժամանակ են ներդնում մրցույթի կազմակերպմանը: 1994թ.-ին կազմակերպությունը պաշտոնապես հաստատվեց որպես ոչ առևտրային, բարեգործական կազմակերպություն՝ ինքնուրույն իրավաբանական մարմին: 2003-ին ILSA-ի գրասենյակը Վաշինգթոնից տեղափոխվեց Չիկագո:

ILSA-ի առաքելությունն է միջազգային իրավունքի ուսումնասիրմանն ու յուրացմանը նպաստելը: Այն նպատակ ունի խրախուսել իրավաբան ուսանողների ու շահագրգիռ անձանց համագործակցությունը, մեծացնել տարբեր երկրների մշակույթների ու իրավական համակարգերի ուսումնասիրման հնարավորությունները և այլն: Այս երկակի առաքելության՝ կրթություն և համագործակցություն, հաջողությունը կենսական է աշխարհի խաղաղության ու շուկայական տնտեսության ապագայում: ILSA-ն իր տարբեր ծրագրերի միջոցով աշխատում է այս նպատակների ուղղությամբ, և Ջեսսփի մրցույթը, իհարկե, նրա ամենամեծ ծրագրերից է: Տարեցտարի մրցույթը ավելի ու ավելի շատ ուսանողների է գրավում աշխարհի շատ երկրներից:

Մասնակից երկրներում նախօրոք անցկացվում են ազգային կամ տարածաշրջանային մրցափուլեր, որոշելու համար այն բուհը, որը կներկայացնի տվյալ երկիրը միջազգային մրցափուլում: Ազգային ու տարածաշրջանային մրցափուլերն անց են կացվում ամեն տարվա դեկտեմբերից փետրվարն ընկած ժամանակահատվածում:

Ներկայումս մրցույթի կանոնների համաձայն մրցույթին մասնակցում են 2-5 իրավաբան ուսանողներից բաղկացած թիմեր, որոնք, ստանալով կազմակերպիչների կողմից մրցույթի թեման և անհրաժեշտ փաստաթղթերը, հետազոտում և կազմում են հայցադիմումներ, որոնց շուրջ, բանավոր մրցափուլում, ծավալվում է թի-

մերի բանավեճը: Մրցույթին մասնակից բոլոր երկրների համապատասխան գրասենյակները ամեն տարի ստանում են մրցույթի գլխավոր կազմակերպիչ Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի կողմից մշակված երևակայական դատական գործը, և հայցադիմումները գրվում են հիպոթետիկ գործի շուրջ՝ միջազգային իրավունքի բնագավառից: Մրցույթի և ազգային, և միջազգային մրցափուլերում թիմերը, ներկայացնելով այս կամ այն մտացածին երկիրը, հանդես են գալիս ժյուրիի առջև՝ միջազգային դատարանի օրինակով, որը գնահատում է թիմերին: Ազգային մրցափուլերում ընտրության հիմքում հաղթանակներն ու պարտությունները գրառելն է, որոնք պայմանավորված են գրավոր և բանավոր փուլերում թիմի վաստակած միավորներով: Գրավոր մրցափուլում թիմի միավորը որոշվում է նրա ներկայացրած հայցադիմումի ստացած գնահատականով, և այն կազմում է թիմի ընդհանուր միավորի 1/3-ը: Մնացած միավորները թիմը ստանում է բանավոր մրցափուլերում: Բանավոր մրցափուլերում թիմերի ստացած միավորները գումարվում են գրավորի միավորներին և կազմում թիմի ընդհանուր միավորը:

Միջազգային փուլը, որն ավանդաբար անց է կացվում Վաշինգթոնում, ընդգրկում է տարբեր մրցափուլեր: Նախնական մրցափուլերի ընթացքում յուրաքանչյուր թիմ մրցում է չորս անգամ, երկու անգամ՝ որպես հայցվոր և երկու անգամ՝ պատասխանող: Դրանց արդյունքում 16 լավագույն թիմերը տեղափոխվում են մրցույթի ընտրական մրցափուլեր: Դրանցում հաղթող ութ թիմերը մրցում են քառորդ եզրափակիչում, որից չորս թիմեր անցնում են կիսաեզրափակիչ: Ի վերջո, երկու թիմերը հանդիպում են եզրափակիչ՝ Ջեսսսիի աշխարհի գավաթի խաղարկության փուլում:

Մրցույթն ունի մի քանի մրցանակներ, այդ թվում՝ լավագույն թիմ, լավագույն հայցադիմում, լավագույն բանախոս, որոնք տրվում են և ազգային, և միջազգային փուլերում, և մի շարք մրցանակներ, որոնք տրվում են միայն միջազգային մրցափուլերի արդյունքում:

Ջեսսսիի մրցույթն այսօր կարևոր իրադարձություն է միջազգային իրավաբանական ասպարեզում և երիտասարդ իրավաբաններին թույլ է տալիս մասնագիտական զարգացում ապրել, ձևավորել մրցակցության ու ընկերության ոգին, ինչպես նաև թույլ է տալիս վերջիններիս հաղորդակից լինել այլ երկրների փորձին ու համակարգերին:

Տարբեր պետությունների կողմից աստիճանաբար ավելի է մեծանում հետաքրքրությունը մրցույթի նկատմամբ, ինչը անմիջակա-

նորեն դրսևորվում է նոր երկրների մասնակցությամբ: Ամեն մի նոր մասնակցի հետ մրցույթը կայանում է և ավելի արդյունավետ պայմաններ ստեղծում միջազգային իրավունքի ոլորտում կրթության և, ինչու չէ, տվյալ երկրում միջազգային իրավունքի կայացման գործում:

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԿԱՐԳԸ ՈՒ ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

«Ֆ.Ջեսսսիի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի անցկացման կարգը նույնն է մրցույթին մասնակցող բոլոր երկրներում: Ջեսսսիի մրցույթը բաղկացած է ազգային և միջազգային մրցափուլերից:

Մրցույթի կազմակերպման ու անցկացման ընդհանուր կարգը սահմանվում է մրցույթի պաշտոնական կանոններով, իսկ յուրաքանչյուր երկրի ազգային փուլի առանձնահատկությունները՝ ազգային կառավարչի կողմից պաշտոնական կանոնների հիման վրա կազմվող ազգային կանոններով:

Ազգային մրցափուլերի արդյունքում յուրաքանչյուր երկրի հաղթող թիմ իրավունք է ստանում մասնակցել մրցույթի միջազգային մրցափուլին: Վերջինս ավանդաբար անց է կացվում ԱՄՆ մայրաքաղաք Վաշինգթոնում: Մրցույթն անց է կացվում պաշտոնական կանոնների և հաստատված ժամանակացույցերի համաձայն՝ երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր:

Ազգային մրցափուլի սկիզբը հայտարարելուց առաջ՝ մրցույթի ազգային կառավարիչը կազմում է Հայաստանի Հանրապետությունում գործող իրավաբանական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների ցանկը: Այնուհետև, մրցույթի գործադիր տնօրենից ստանալով մրցույթի կոնկրետ տարվա պաշտոնական կանոնները, ժամանակացույցն ու Հատուկ համաձայնագիրը (խնդիր)՝ ազգային կառավարիչը կազմում է հայաստանյան մրցափուլի ժամանակացույցը, պաշտոնական կանոնների ազգային հավելվածը՝ ազգային կանոնները, և տալիս է հայտարարություն՝ մրցույթի անցկացման վերաբերյալ: Հայտարարությունը և մրցույթի նյութերի փաթեթը բաժանվում են բոլոր իրավաբանական բուհերում և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետներում: Այնուհետև բուհերում սկսվում է թիմերի կազմավորումը:

Թիմեր: Մրցույթին մասնակցելու նպատակով յուրաքանչյուր բուհ իրավունք ունի ներկայացնել միայն մեկ թիմ՝ բաղկացած 2-5 հոգուց:

Մրցույթին կարող են մասնակցել միայն այն ուսանողները, ովքեր ստանալու են իրավաբանի կամ միջազգային իրավունքի մասնագետի որակավորման (աստիճան) վկայական, ընթացիկ ուսումնական տարում դեռևս հանդիսանում են տվյալ բուհի կամ դպրոցի ուսանող և նախատեսում են իրենց ուսումնական հաստատության կողմից մասնակցել Մրցույթին, ցանկացած տեսակի իրավունքի աստիճան շնորհող ծրագիր ավարտելուց հետո չեն ներգրավվել իրավաբանական մասնագիտական աշխատանքում իրավունքի որևէ ոլորտում:

Թիմերի անդամները հավաքագրվում են մրցաշրջանին համապատասխանող ուսումնական տարվա ընթացքում՝ միայն մեկ բուհի ուսանող հանդիսանալու դեպքում:

Եթե անձը միջբուհական համատեղ ծրագրերի շրջանակներում կամ հատուկ դասընթացներում հյուրընկալությամբ ուսանող է, կամ ընդգրկված է մեկից ավելի ուսումնական հաստատություններում կամ էքստեռն ուսումն ու պրակտիկան նրա ուսումնառության մաս են կազմում կամ լիադրույթ ուսանող է, որը հավակնում է իրավունքի մագիստրոսի (ԻՄ) կամ համարժեք կոչման, ապա նա կարող է մասնակցել մրցույթին միայն Գործադիր տնօրենի գրավոր թույլտվությամբ:

Թիմերի անդամները կարող են ընտրվել տվյալ բուհի համապատասխան մարմնի կողմից հաստատված ցանկացած եղանակով: Եթե նույն բուհից հինգից ավելի ուսանողներ կամ ավելի քան մեկ ամբողջական թիմ է ցանկանում մասնակցել մրցույթին, ապա բուհի համապատասխան մարմինը ներբուհական մրցույթի արդյունքում պետք է որոշի բուհը ներկայացնող թիմը: Ներքին մրցույթը պետք է անցկացվի մրցույթի պաշտոնական կանոններին համապատասխան: Եթե ներքին մրցույթում օգտագործվում են Ջեսսպի դատական գործերը, ապա պետք է վերցվեն միայն անցած դատական գործերը և ոչ թե ընթացիկ տարվա մրցույթի դատական գործը, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ առկա է գործադիր տնօրենի գրավոր համաձայնությունը:

Թիմի անդամների ընտրության հարցում պետք է լինել ուշադիր, քանի որ մրցույթը թիմային է, և շատ կարևոր են ոչ միայն թիմի անդամների գիտելիքները, այլ նաև թիմային զգացողությունը, որպեսզի յուրաքանչյուր մասնակից պատրաստ լինի գնալ զիջումների հանուն թիմի բարորության:

Մրցույթի ազգային մրցափուլին կարող է մասնակցել տվյալ երկրի բուհում ուսանող ցանկացած անձ՝ անկախ ազգային պատկանելությունից: Ազգային կառավարիչները չեն կարող, առանց գործա-

դիր տնօրենի գրավոր համաձայնության, ազգային պատկանելությանը վերաբերող պահանջներ դնել՝ իրենց որևէ բուհ ներկայացնող թիմ կազմավորելու: Նրանց դիմումի մեջ պետք է հստակորեն շարադրված լինեն նման պահանջի հիմքերը և կցվեն ազգային կանոնների հավելվածին: Գործադիր տնօրենի անհամաձայնության դեպքում մասնակից բուհի բոլոր ուսանողներն իրավունք կունենան ներգրավվել տվյալ թիմում:

Մրցույթի մասնակցության հայտ: Թիմեր կազմելուց հետո բուհերի ուսանողները մրցույթի մասնակցության հայտ են ներկայացնում կազմակերպիչներին: Հայտն իրենից ներկայացնում է թիմում ներգրավված ուսանողների անձնագրերի, ուսանողական տոմսերի պատճենները, տվյալ բուհից տեղեկանք առ այն, որ թիմի անդամն այդ բուհի ուսանող է և որ կուրսում է սովորում, ինչպես նաև տեղեկություններ թիմի ավագի, թիմի մարզչի և թիմի անդամների վերաբերյալ (հասցե, հեռախոս, էլ.փոստի հասցե): Յուրաքանչյուր թիմ կարող է ունենալ մեկ կամ մի քանի մարզիչ և/կամ խորհրդատու, սակայն թիմերը չպետք է ունենան մեծ թվով մարզիչներ կամ ֆակուլտետի խորհրդատուներ, քան անհրաժեշտ է Թիմին արդար մրցույթին համապատասխան կերպով մասնակցելու պատրաստելու համար:

Սահմանված ժամանակամիջոցում բուհերից ստանալով մրցույթին մասնակցելու հայտերը՝ ազգային կառավարիչը լրացնում է գրանցման համապատասխան ձևեր, որոնք ուղարկվում են Վաշինգթոն՝ մրցույթի գործադիր տնօրենին:

Մրցույթին ավելի լավ պատրաստվելու համար գրանցված թիմերի անդամների հետ մրցույթի ազգային կառավարիչը գրավոր և բանավոր մրացափուլերից առաջ կազմակերպում է սեմինարներ՝ նվիրված փաստաբանական գրավոր և բանավոր հմտություններին, յուրաքանչյուր մրցափուլի անցկացման կարգին և այլն:

Նյութերի փաթեթներ: Մրցույթին մասնակցելու հայտ ներկայացնելուց հետո թիմերը ստանում են նյութերի երկու փաթեթները, որոնք օգնում են թիմերին հետազոտություններ կատարելու և գրավոր աշխատանքները՝ հայցադիմումները, կազմելու գործում: Վերջիններս ուղարկվում են մրցույթի գործադիր գրասենյակից: Այդ նյութերը տրամադրվում են՝ միջազգային իրավունքի և մրցույթի իրավական խնդրի վերաբերյալ թիմերին ընդհանուր պատկերացում և ուղղություն տալու նպատակով: Ընդ որում, որպես կանոն, նյութերի 2-րդ փաթեթը կազմվում է՝ հաշվի առնելով ամբողջ աշխարհում մրցույթին մասնակցող թիմերի հարցումները:

Նյութերի փաթեթներն իրենից ներկայացնում են միջազգային

պայմանագրեր, դատական նախադեպեր, գիտական հոդվածներ կամ այլ տեսակի նյութեր: Թիմերին թույլատրվում է իրենց հետազոտությունը կատարելիս օգտվել այդ նյութերից և իրենց հայցադիմումներում կամ բանավոր ելույթներում հղում անել դրանց, պայմանով, որ հայցադիմումի մեջ այդ նյութերին հղում անելիս պետք է նշել դրանց աղբյուրը:

2004թ.-ից Ջեսսպի մրցույթին մասնակից թիմերի համար անմախաղեպ հնարավորություն ստեղծվեց, թիմերին գործադիր տնօրենի կողմից տրամադրվում է Թոմսոն ընկերության մասնաճյուղի՝ «West»-ի WESTLAW օն-լայն իրավաբանական տվյալների բազայի մուտքի ազատ գաղտնաբառ (<http://www.westlaw.com>): Վեբ կայքն իրենից ներկայացնում է իրավաբանական շտեմարան և թիմերին հնարավորություն է ընձեռում ծանոթանալ Միջազգային Դատարանի կողմից քննված գործերին, դատական պրակտիկայի տարբեր դեպքերը քննարկող հոդվածներին, ինչպես նաև տարբեր երկրների դատարանների վարած գործերի հետ:

Հայցադիմումներ: Մրցույթի գրավոր փուլին մասնակցելու համար, ազգային կանոններով սահմանված ժամկետում, մրցույթին մասնակցող յուրաքանչյուր թիմ պետք է պատրաստի հայցվորի և պատասխանողի հայցադիմումներ: Բոլոր հետազոտությունների, գրավոր նյութերի և խմբագրական աշխատանքների հեղինակները պետք է լինեն թիմի անդամներ: Սակայն թիմին խորհուրդներով կարող են օգնել ֆակուլտետի դասախոսները, մարզիչները, գրադարանավարները, այլ մասնագետ հետազոտողներ, ինչպես նաև այլ խորհրդատուներ: Այսպիսի խորհրդատվությունը պետք է սահմանափակվի միջազգային իրավունքի հիմնական սկզբունքներին առնչվող ընդհանուր քննարկմամբ, հետազոտության աղբյուրներին առնչվող առաջարկություններով, բանավոր խոսքի տեխնիկայի վերաբերյալ խորհրդատվությամբ, իրավաբանական հետազոտության ընդհանուր մեթոդների ներկայացմամբ, ընդհանուր մեկնաբանություններով և փաստարկների կառուցվածքին առնչվող հարցերով, ուղղություն տրվի իրավաբանական աղբյուրների վերաբերյալ, հայտարարության տարբերակների ընտրության մեջ կողմնորոշմամբ, փաստարկների ներկայացման հերթականությամբ և ձևով, ինչպես նաև մրցույթի ընտրական փուլերի ընթացքում հայտարարությունների ներկայացման ձևի և մարտավարությունների վերաբերյալ:

Ջեսսպի մրցույթն անաչառության և օբյեկտիվության նկատառումներով անց է կացվում անանուն: Ազգային կառավարիչների կողմից թիմերի գրանցման ձևերը գործադիր տնօրենի կողմից

ստանալուց հետո, վերջինիս կողմից թիմերին տրվում են համարներ: Թիմերը ամբողջ մրցույթի ընթացքում պետք է դատավորներից գաղտնի պահեն իրենց ինքնությունը (բուհը, երկիրը): Կազմակերպիչը կարող է որակագրկել կամ տուգանել այն թիմին, որը դիտավորյալ կամ անփութության հետևանքով դատավորներից որևէ մեկին հայտնել է իրենց թիմի՝ բուհի կամ տվյալ պետության պատկանելության մասին տեղեկություններ, անկախ այն հանգամանքից, թե արդյոք այդ դեպքը տեղի է ունեցել բանավոր փուլի ընթացքում, թե՛ ոչ:

Յուրաքանչյուր հայցադիմում պետք է պարունակի տվյալ թիմի համարը: Այն պետք է զետեղված լինի հայցադիմումի շապիկի վերին աջ անկյունում: Համարից հետո, հայցվորի կարգավիճակի դեպքում, կնշվի «A», իսկ պատասխանողի դեպքում՝ «R»: (Օրինակ՝ 000 A-ն կորվի 000 համարով Հայցվոր թիմի հայցադիմումի վրա):

Մասնակիցների, պետությունների և/կամ բուհերի անունները չպետք է նշվեն հայցադիմումի վրա կամ նրանում: Արգելված նշում պարունակող էջերը չեն օգտագործվում: Մրցույթի կառավարիչները ջնջում են թիմերի անդամների կամ բուհերի անունները՝ նախքան հայցադիմումը դատավորներին հանձնելը:

Գործադիր տնօրենը չպետք է հրապարակի թիմերի ինքնությունը: Այնուամենայնիվ, այն պարագայում, երբ դատավորը գտնում է, որ այս կամ այն հայցադիմումի գնահատումը ավելի արդյունավետ կլինի, եթե նրան տեղեկատվություն տրամադրվի տվյալ թիմի մայրենի լեզվի մասին, ապա դատավորը կարող է գործադիր տնօրենին դիմել՝ ճշտելու, թե արդյոք տվյալ թիմի մայրենի լեզուն անգլերենն է, թե՛ ոչ:

Պաշտոնական կանոններով հայցադիմումների կառուցվածքին ներկայացվում են որոշակի պահանջներ: Հայցադիմումները պետք է բաղկացած լինեն հետևյալ մասերից.

- ա) Տիտղոսաթերթ,
- բ) Բովանդակություն,
- գ) Օգտագործված գրականության ցանկ՝ համապատասխան էջահամարներով,
- դ) Ընդդատության դիմում,
- ե) Ներկայացվող հարցեր,
- զ) Փաստերի շարադրանք,
- է) Հայտարարությունների համառոտագիր,
- ը) Հայտարարությունները՝ ներառյալ եզրակացությունն ու պաշտպանության մասին խնդրանքը:

Մրցույթի ազգային ժամանակացույցով սահմանված ժամկետ-

ներում թիմերը պետք է գրավոր աշխատանքները ներկայացնեն ազգային կառավարչին, որից հետո դրանք ուղարկվում են մրցույթի դատավորներին՝ գնահատման: Յուրաքանչյուր հայցադիմում գնահատվում է երեք դատավորների կողմից : Թիմերի ներկայացրած հայցադիմումները դատավորների կողմից գնահատվելուց հետո վերանայվում են ազգային կառավարչի կողմից՝ հայցադիմումի համար Պաշտոնական կանոններով սահմանված ֆորմատներից շեղումների դիմաց մրցույթի սահմանված հայեցողական տույժեր նշանակելու համար:

Մրցույթի դատավորները: Մրցույթի դատավորները կազմում են մրցույթի հաջող անցկացման կարևորագույն օղակը, և նրանց ընտրությունը բավականին պատասխանատու գործ է մրցույթի կազմակերպիչների համար: Սովորաբար հայցադիմումները հանձնելու համար սահմանված ժամկետից 1,5-2 ամիս առաջ, ազգային կառավարչը կազմում է մրցույթին՝ որպես դատավոր ներգրավվելիք անձանց նախնական անվանացանկը, և նրանց ուղարկվում են հրավերք-նամակներ: Անհրաժեշտության դեպքում մրցույթի Ազգային կառավարիչն անձամբ հանդիպում է մրցույթի դատավորների թեկնածուների հետ և նրանց ներկայացնում տեղեկատվություն մրցույթի վերաբերյալ: Այնուհետև, կազմվում է մրցույթին՝ որպես դատավոր ներգրավվելիք անձանց վերջնական անվանացուցակը:

Ուսանողները չեն կարող հանդես գալ որպես դատավոր, բացառությամբ գիտական թեզ պաշտպանածներից կամ այլ գիտական աստիճան ունեցողներից, որոնք ուղղակի կապ չունեն այն թիմերի հետ, որոնց ելույթներն իրենք գնահատում են: Միջանկյալ մրցափուլերն անցկացվում են երեք դատավորի կազմով: Բացառիկ դեպքերում կառավարիչը կարող է թույլ տալ երկու դատավորի կազմով մրցույթի բանավոր փուլի իրականացումը, բայց դա պետք է իրականացվի միայն բացառիկ դեպքերում: Ոչ մի դեպքում չի թույլատրվում մեկ դատավորի կազմով ժյուրիով մրցույթի բանավոր փուլի իրականացումը:

Մրցույթի ոչ մի փուլում որևէ ֆակուլտետի խորհրդատու, մարզիչ կամ թիմի հետ կապ ունեցող ցանկացած անձ իրավունք չունի հանդես գալ որպես դատավոր, քանի դեռ նրանք թիմը մրցույթից դուրս չի մնացել: Բացառություններ կարող են լինել միջազգային մրցափուլի ժամանակ, երբ տվյալ անձնավորությունը հանդես է գալիս որպես դատավոր այն բանավոր մրցափուլի ժամանակ, երբ իր բուհի ներկայացրած թիմը չի մասնակցում տվյալ մրցափուլին, կամ էլ հանդես է գալու մեկ այլ մրցափուլի ժամանակ:

Մրցույթի ցանկացած փուլում և մակարդակում բացառվում է

որևէ դատավորի մասնակցությունը մրցույթին, որը կապ ունի այն բուհի հետ, որը թիմ է ներկայացրել, ծանոթ է կամ այլ կերպ հարաբերվում է վերջինիս հետ, ինչը կարող է անճշտությունների տեղիք տալ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դա թույլատրվում է գործադիր տնօրենի կողմից: Դատավորի՝ տվյալ բուհի շրջանավարտը լինելու փաստը չի կարող հիմք հանդիսանալ նրա մասնակցությունը որպես խախտում դիտարկելու համար: Դատավորները պետք է իրենց նախաձեռնությամբ հրաժարվեն տվյալ թիմի ելույթը գնահատելուց, եթե նրանք անձնական կամ մասնագիտական հարաբերություններ ունեն տվյալ բուհի հետ կամ տվյալ թիմի որևէ անդամի հետ, և, եթե այդ կապը կարող է ազդել նրանց անկողմնակալության վրա կամ ավելորդ անճշտությունների տեղիք տալ: Այնուամենայնիվ, դատավորները չպետք է իրենց նախաձեռնությամբ հրաժարվեն մրցափուլին մասնակցելուց, եթե նրանք պարզապես ծանոթ են տվյալ թիմի անդամին կամ տվյալ բուհի հետ որոշակի հարաբերություններ ունեն կամ դրա անդամ են հանդիսանում:

Մրցույթի դատավորներին խորհուրդ է տրվում բանավոր մրցափուլի ավարտից հետո թիմերին խրախուսական խոսք հղել իրենց ելույթների վերաբերյալ: Դատավորներին առաջարկվում է նաև կատարել որոշակի մեկնաբանություններ, սակայն նրանք թիմերին չպետք է տեղեկացնեն իրենց անձնական կարծիքի կամ թիմի հավաքած ընդհանուր միավորների մասին, ինչպես նաև չպետք է ներկայացնեն այնպիսի տեղեկատվություն, ինչը կմատնանշի նրանց անձնական դիրքորոշումը և դատավորների հուշագրի բովանդակությունը:

Օգնականներ և հաշվողներ: Մրցույթի արդյունավետ կազմակերպման և բնականոն ընթացքն ապահովելու գործում մեծ նշանակություն ունեն դատավորի օգնականներն ու հաշվողները: Մրցույթի կառավարիչները, պաշտոնական կանոնների համաձայն, կազմում են վերջիններիս նախնական անվանացանկը: Վերը նշված անձանց անվանացանկի հաստատվելուց հետո ազգային կառավարիչը նրանց հետ անց է կացնում սեմինար-խորհրդատվություն, որի ընթացքում դատավորի օգնականներին և տուգանային միավորները հաշվողներին հանգամանորեն բացատրվում է մրցույթի ընթացքում իրենց կողմից իրականացվելիք գործունեության ելությունը և տրամադրվում համապատասխան փաստաթղթեր: Նրանցից յուրաքանչյուրին տրվում է այն լսարանների համարները և այն դատավորների անվանացանկը, ում հետ նրանք պետք է աշխատեն մրցույթի ժամանակ:

Մինչև մրցույթի բանավոր փուլը՝ մրցույթի դատավորների հա-

մար ևս կազմակերպվում է խորհրդատվական սեմինար, որի ժամանակ դատավորներին տրամադրվում է մրցույթի պաշտոնական կանոններով նրանց համար նախատեսված նյութերը և այլ անհրաժեշտ տեղեկատվություն:

Մինչև մրցույթի բանավոր փուլը, սահմանված ժամակացույցի համաձայն, թիմերի անդամների մասնակցությամբ անցկացվում է վիճակահանություն, որի արդյունքում որոշվում են մրցույթի բանավոր փուլի նախնական մրցափուլերին մրցող թիմերի զույգերը:

Բանավոր փուլ: Հայաստանյան մրցափուլի բանավոր փուլը սովորաբար տևում է երկու օր: Որպես կանոն, առաջին օրն անցկացվում են մրցույթի 1-ին, 2-րդ, 3-րդ նախնական մրցափուլերը, երկրորդ օրը՝ մրցույթի 4-րդ նախնական, կիսաեզրափակիչ և եզրափակիչ փուլերը:

Մրցույթի բանավոր փուլն ունի իր առանձնահատկությունները՝ յուրաքանչյուր թիմ 2 անգամ հանդես է գալիս որպես հայցվոր, 2 անգամ՝ որպես պատասխանող: Մրցույթի բանավոր փուլը բաղկացած է հայտարարություններին հատկացված ինսուլն (90) րոպեից: Յուրաքանչյուր կողմին տրվում է քառասունհինգ (45) րոպե: Բանավոր մրցափուլն սկսելուց առաջ յուրաքանչյուր թիմ պետք է նախօրոք նախազգուշացնի դատավորի օգնականին, թե ինչպես են իրենք ցանկանում օգտագործել իրենց տրամադրված 45 րոպեն, այսինքն, թե ինչպես է այդ ժամանակը բաշխվելու ա) առաջին բանախոսի, բ) երկրորդ բանախոսի և գ) հայցվորի պնդման և դ) պատասխանողի առարկության համար:

Ոչ մի բանախոս չպետք է խոսի քսանհինգ (25) րոպեից ավել՝ ներառյալ պնդումն ու առարկությունը: Մեկ բանախոսի համար նախատեսված և չօգտագործված ժամանակը չի կարող օգտագործվել ոչ այլ բանախոսի կողմից, և ոչ էլ պնդման և առարկության համար: Յուրաքանչյուր մրցափուլի ընթացքում տվյալ թիմի ցանկացած անդամ կարող է հանդես գալ որպես բանախոս: Մեկ մրցափուլի ընթացքում տվյալ թիմից կարող են հանդես գալ միայն երկու բանախոսներ: Բացառիկ հանգամանքներում գործադիր տնօրենը կարող է միևնույն բանախոսին թույլատրել ելույթ ունենալ քսանհինգ (25) րոպեից ավել: Միջազգային մրցափուլում թարգմանիչ օգտագործող թիմերին հատկացվում է լրացուցիչ ժամանակ: Ցանկացած մակարդակի որևէ մրցափուլում հայտարարությունների հերթականությունը հետևյալն է.

- Հայցվոր 1
- Հայցվոր 2
- Պատասխանող 1

Պատասխանող 2

Պնդում (Հայցվոր1 կամ 2)

Առարկություն (Պատասխանող1 կամ 2):

Մրցափուլի սկզբում թիմերին թույլատրվում է վերապահել տասը (10) րոպե՝ պնդման և առարկության համար: Թիմի անդամները դատավորի օգնականին պետք է նախքան մրցափուլի սկիզբը տեղյակ պահեն, թե արդյո՞ք իրենք կամենում են ժամանակ ստանալ այդ նպատակով և բանավոր հայտարարությունների սկզբում պետք է այդ մասին հայտնեն դատավորներին:

Չորս նախնական մրցափուլերի արդյունքում որոշվում են այն չորս թիմերը, որոնք մասնակցելու են կիսաեզրափակիչ փուլին, իսկ կիսաեզրափակիչների հաղթողները մասնակցում են եզրափակիչ փուլին: Եզրափակիչ փուլի հաղթող թիմը դառնում է չեմպիոն և իրավունք է ստանում ներկայացնել Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային մրցափուլում, իսկ հակառակորդ թիմը ճանաչվում է երկրորդը: Մնացած բոլոր թիմերի տեղերը որոշվում են ըստ նախնական մրցափուլերում նրանց հավաքած միավորների: Մրցույթի արդյունքում որոշվում են նաև նախնական մրցափուլերի և ամբողջ մրցույթի լավագույն բանախոսները, ինչպես նաև լավագույն հայցադիմումը ներկայացրած թիմը:

Թիմերի ստացած միավորները: Մրցափուլում յուրաքանչյուր բանախոսի ստացած ընդհանուր միավորները որոշվում են բոլոր նախնական փուլերում նրա ընդհանուր միավորները գումարելու միջոցով (հաշվի առնելով բանախոսի ստացած բոլոր տուգանային միավորները):

Յուրաքանչյուր թիմի հայցադիմումի ընդհանուր միավորները որոշվում են տվյալ թիմի հայցվորի հայցադիմումի և պատասխանողի հայցադիմումի ընդհանուր նախնական միավորները գումարելու միջոցով՝ վեց դատավորների գնահատած ընդհանուր միավորներով, որոնց առավելագույն հնարավոր գումարը կազմում է 600: Թիմերի հայցադիմումների գրաված տեղերի սանդղակը կազմվում է՝ սկսելով ամենաբարձր միավորներ շահած հայցադիմումից: Միավորները հաշվելիս հաշվի են առնվում թիմերի ստացած տուգանքները:

Մրցույթի ընթացքում մրցույթի կառավարիչը իրավունք ունի թիմերին նշանակելու տույժեր: Կառավարիչ այդ իրավասությունը կարելի է բաժանել երկու խմբի՝ ոչ հայեցողական և հայեցողական տույժեր: Հայեցողական և ոչ հայեցողական տույժերը թիմերի նկատմամբ կարող են կիրառվել կամ ընդհանուր կամ մասնավոր կարգով: Ընդհանուր տույժերը բխում են ընդհանուր տիպի խախ-

տուններից և կիրառվում են թիմի նկատմամբ նրա բոլոր մրցափուլերում, ասենք՝ հայցադիմումը կառավարչին ուշ առաքելու համար:

Մասնավոր տույժը մասնավոր խախտում է ենթադրում և կիրառվում է թիմի նկատմամբ կոնկրետ մրցափուլում, ասենք՝ կոնկրետ մեկ թիմի հանդեպ խափանարար վարքագիծ ցուցաբերելիս: Բոլոր տույժերը կիրառվում են առանձին վերցրած յուրաքանչյուր դատավորի նշանակած միավորների համար. օրինակ՝ տասնհինգ (15) միավորի տույժը, բազմապատկված երեք (3) դատավորով, միագումար կերպով կունենա քառասունհինգ (45) միավորի ազդեցություն: Յուրաքանչյուր թիմի նվազագույն արդյունքը մեկ դատավորի հաշվով հիսուն (50) միավոր է: Նվազագույն հաշվին հասնելուց հետո արդյունքներն այլևս չեն կրճատվում՝ անկախ տույժերի առկայությունից:

Մրցույթին մասնակցած յուրաքանչյուր թիմ մրցույթի ավարտից հետո ազգային կառավարչի կողմից ստանում է հետևյալ փաթեթը.

ա/ հայցադիմումը գնահատող յուրաքանչյուր դատավորի գնահատման թերթիկի և նշանակված տուգանքների (եթե այդպիսիք կան), ինչպես նաև կցված դիտողությունների (եթե այդպիսիք կան) պատճենը,

բ/ մրցափուլի նախնական փուլերում բանավոր ելույթները գնահատող յուրաքանչյուր դատավորի գնահատման թերթիկի և նշանակված տուգանքների (եթե այդպիսիք կան), ինչպես նաև կցված դիտողությունների (եթե այդպիսիք կան) պատճենը,

գ/ մրցափուլի նախնական փուլերի բոլոր գրաված տեղերի սանդղակների պատճենը՝ ներառյալ հաղթանակների և պարտությունների գրանցված միավորների ընդհանուր գումարները, բոլոր նախնական միավորների գումարը և բոլոր փուլային միավորների գումարը,

դ/ մրցափուլի նախնական փուլերում բանախոսների գրաված տեղերի սանդղակների պատճենը՝ ներառյալ բանախոսի բոլոր ընդհանուր անհատական միավորները,

ե/ մրցափուլի նախնական փուլերում հայցադիմումների գրաված տեղերի սանդղակների պատճենը՝ ներառյալ բոլոր ընդհանուր հայցադիմումների միավորները և

զ/ մրցափուլի միջանկյալ փուլերի ամփոփումը:

Մրցույթի ավարտից հետո հաղթող թիմի և լավագույնը ճանաչված հայցադիմումները թարգմանվում են և սահմանված ժամանակահատվածում ուղարկվում են Վաշինգթոն, ինչպես նաև տարվում են աշխատանքներ հաղթող թիմի մասնակցությունը միջազգային մրցափուլին ապահովելու նպատակով:

Ամեն տարի զարմանը ԱՄՆ մայրաքաղաք Վաշինգթոնում ընթացող միջազգային մրցափուլին մասնակցում են ազգային և տարածաշրջանային մրցույթներում հաղթող թիմերը:

Միջազգային մրցափուլը բաղկացած է 4 նախնական, 1/8-րդ, քառորդ եզրափակիչ, կիսաեզրափակիչ և եզրափակիչ՝ Ջեսսպիի Մրցույթի Աշխարհի Գավաթի խաղարկության մրցափուլերից:

Ջեսսպիի մրցույթի աշխարհի գավաթի հաղթող ճանաչված թիմը հռչակվում է Ջեսսպիի աշխարհի գավաթի չեմպիոն:

Մրցույթի միջազգային մրցափուլի առաջին օրը տեղի է ունենում բացման արարողությունը, երբ կազմակերպիչները ներկայացնում են թիմերը և բաժանում են որոշ նյութեր (մրցույթի ժամանակացույց, հուշանվերներ): Բացման արարողությունը մասնակիցների համար լավ հնարավորություն է նախապես տեղեկանալու, թե որ ԲՈՒՅ-ի թիմը որ համարն ունի (միջազգային փուլում թիմերի ինքնությունը գաղտնի է միայն դատավորների համար, մասնակիցները ազատ են այն միմյանց հայտնելու): Նույն օրվա երեկոյան տեղի է ունենում վիճակահանությունը, որի արդյունքներով թիմերին տալիս են իրենց անհատական ժամանակացույցը և հակառակորդ թիմերի գրավոր հայցադիմումները: Ինչպես նշում են միջազգային մրցափուլին մասնակցած հայ ուսանողները՝ վիճակահանության արդյունքները բախտորոշիչ դեր են ունենում թիմի համար, քանի որ թույլ կամ ուժեղ հակառակորդների հետ մրցելը էապես ազդում է 1/8 եզրափակիչ դուրս գալու հավանականության վրա:

Հաջորդ օրը սկսվում է նախընտրական փուլը, որը տևում է չորս օր: Այդ ժամանակահատվածում յուրաքանչյուր թիմ ունենում է 4 հանդիպում (խաղ): Միջազգային մրցափուլում հանդիպումների գրաֆիկը շատ ավելի ազատ է, քան ազգային մրցափուլում:

Մրցանակներ: Ջեսսպիի մրցույթի աշխարհի Գավաթի խաղարկության ժամանակ տրամադրվում է երկու մրցանակ՝ հուշանվեր և Ջեսսպիի գավաթը, որը չեմպիոնի կողմից մեկ տարի պահվում է տվյալ բուհում: Ջեսսպիի մրցույթի աշխարհի գավաթի խաղարկության չեմպիոնը պատասխանատվություն է կրում Ջեսսպիի Գավաթի ապահովության համար այնքան ժամանակ, քանի դեռ այն գտնվում է իր տիրապետության ներքո, և պարտավորվում է նախքան հաջորդ տարվա միջազգային մրցափուլը Ջեսսպիի գավաթը պատշաճ կարգով վերադարձնել գործադիր տնօրենին:

Ազգային և տարածաշրջանային մրցափուլերում լավագույնը ճանաչված հայցադիմումները մասնակցում են հայցադիմումների «Հարդի Դիլարդ» մրցանակի մրցույթին: «Հարդի Դիլարդ» մրցանակի խաղարկությունում լավագույնը ճանաչված հինգ հայցադի-

մուճակները մասնակցում են «Ռիչարդ Բաքստեր» մրցանակի մրցույթին:

Գոյություն ունի Բաքստերի 2 մրցանակ. առաջինը սահմանված է լավագույն հայցվորի հայցադիմումի համար, իսկ երկրորդը՝ լավագույն պատասխանողի հայցադիմումի համար: Մրցանակը շնորհվում է լավագույն հայցվոր և լավագույն պատասխանող հայցադիմումներ ներկայացրած թիմերին: Բաքստերի մրցանակին արժանացած հայցադիմումները տպագրվում են ILSA-ի «Միջազգային և համեմատական իրավունք» ամսաթերթի համապատասխան տարվա համարում:

«Ջեսսսի Ոգին» մրցանակը առաջին անգամ ստեղծվել է 1996թ.-ին և նախատեսված է այն թիմի համար, որը Ջեսսսի մրցույթի ժամանակ լավագույնս է դրսևորում Ջեսսսի ոգին, այն է՝ ընկերություն, գերազանց ուսումնական առաջընթաց, մրցակցություն և մրցակիցների արժանիքների ճանաչում: Մրցանակը տրվում է միջազգային մրցափուլի մասնակցիների ծայրերի մեծամասնությամբ կամ էլ ընտրվում է գործադիր տնօրենի կողմից՝ խորհրդակցելով թիմերի հետ: Մրցանակի հիմնական նպատակն է սահմանել չափորոշիչներ, որի շնորհիվ բոլոր մասնակիցները կձգտեն կառավարել իրենց գործունեությունը և մասնագիտական հմտությունները:

Մրցույթի միջազգային մրցափուլում բացի լավագույն հայցվորի և լավագույն պատասխանողի գրավոր աշխատանքներից տրամադրվող Բաքստերի և Չարլի Դիլլարդի մրցանակներից, անվանական մրցանակներ են շնորհվում նաև առաջին տասն հորիզոնականներ զբաղեցնող գրավոր աշխատանքներին:

ՄՐՑՈՒՅԹԸ ՏԱՐԲԵՐ ԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ

Այնուամենայնիվ, Ջեսսսի մրցույթը միջազգային իրավունքին վերաբերող ամենաընդգրկուն մրցույթն է: Ջեսսսի մրցույթի մասնակիցների կարելի է հանդիպել այսօր աշխարհի բոլոր ծայրերում՝ Յնդկաստանից մինչև Ավստրալիա, Չինաստանից մինչև Կոնգո: Մրցույթի պատմությունն արդեն գրանցել է աշխարհի մոտ 120 երկրների մասնակցություն: Նախկին Ջեսսսի մասնակիցներն ու դատավորները այժմ կազմում են տարբեր նախարարությունների, պետական ու միջազգային կազմակերպությունների աշխատակիցների գերակշիռ մասը: Ջեսսսիականների կարելի է հանդիպել աշխարհի լավագույն իրավաբանական ընկերություններում ու կորպորացիաներում, կրթական համակարգում և խորհրդարաններում: Եվ

տարեցտարի մրցույթն ընլայնում է իր շրջանակները: Կարծում ենք՝ ընթերցողին հետաքրքիր կլինի ծանոթանալ աշխարհի մի քանի երկրներում մրցույթի կազմակերպիչների ու համախոհների հետ:

Աշխարհում Ջեսսսի կազմակերպիչները հիմնականում համալսարաններն ու իրավաբանական դպրոցներն են կամ մեծ իրավաբանական ընկերությունները, որոնք pro bono կազմակերպում են «Ֆիլիպ Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթը:

Ներկայացնենք մրցույթին մասնակցություն ցուցաբերած մի քանի երկրների օրինակներ.

- **Ռուսաստանի Դաշնություն** - Ջեսսսի մրցույթը Ռուսաստանում հիմնադրվել է 2002թ.-ի փետրվարին : «ՌԷԵՅ ընդ ՔԵԵԵ» ընկերության իրավաբանների ու վարչակազմի թիմը ամեն տարի ներդնում է իր ջանքերը մրցույթի ռուսաստանյան փուլը կազմակերպելու համար: 2007 թ.-ի սկզբին կազմակերպությունը հայտարարել է մրցույթի անցկացման գործում ԻՌԻՄԱ-ին աջակցության չորսամյա ծրագրի մասին: Այս տարի մրցույթի ռուսաստանյան մրցափուլում արձանագրվել է ամենախաղեպ երևույթ. 2008թ.-ին մրցույթի ռուսաստանյան մրցափուլին մասնակցել է 44 թիմ, և ռուսաստանյան մրցափուլը ԻՌԻՄԱ-ի կողմից ճանաչվել է ամենախոշոր ազգային մրցափուլ:
- **Կանադա** - ՌԷՄ մրցույթին մասնակցելու շուրջ երեսունհինգ տարվա պատմություն: 1960-ից մինչև 1972թ.-ը երկիրը ինքնուրույն չի մասնակցել մրցույթին, բայց կանադացի ուսանողները ամերիկյան թիմերի կազմում եղել են մրցույթի մասնակիցներ: Սկսած 1973թ.-ից՝ Կանադան սկսեց անցկացնել ազգային ընտրական մրցույթ՝ որոշելու համար այն իրավաբանական դպրոցները, որոնք կներկայացնեն երկիրը միջազգային մրցույթում:
- **Ռեկրահնա** - Ռեկրահնայում Ջեսսսի մրցույթը կազմակերպվում է 1996թ.-ից: Արդեն 5 տարի է, որ «Մագիստրոս և ընկերներ» իրավաբանական ընկերությունը հանդիսանում է Ռեկրահնայում Ջեսսսի մրցույթի հիմնական կազմակերպիչն ու հովանավորը: Արդեն 2 տարի է, որ մրցույթն անց է կացվում Ռեկրահնայի Գերագույն տնտեսական դատարանի նախագահի հովանավորությամբ՝ Գերագույն տնտեսական դատարանի նիստերի դահլիճում: Մրցույթի դատավորների կազմում ամեն տարի ընդգրկվում են համաաշխարհային ճանաչում ունեցող ընկերությունների առաջատար իրավաբաններ՝ Ռեկրահնայից և արտերկրից: Ի դեպ՝ մրցույթը անց է կացվում անգլերենով, ինչը, «Մագիստրոս և ընկերներ» իրավաբանական ընկերության կարծիքով, նպաստում է

ուսանողների աշխարհայացքի ընդլայնմանն ու մասնագիտական բնագավառում անգլերեն լեզվի զարգացմանը:

• **Մեսսիկա** - Ջեսսպիի մրցույթը կազմակերպում է Միջազգային և համեմատական իրավունքի փորձագետների խորհուրդը՝ COLADIC: Այն բազմազգ, ոչ կառավարական, ակադեմիական մարմին է, որը հիմնադրվել է լատինաամերիկյան ինը երկրների կողմից 1994թ.-ին Մեխիկոյում: Խորհուրդը կազմված է ուսանողներից, որոնց միավորում է ընդհանուր հետաքրքրությունը միջազգային և համեմատական իրավունքի ոլորտներում: Կազմակերպության առաքելությունն է աջակցել ուսանողների միջազգային համայնքի կրթությանը, առաջադեմ ուսանողներին և այն բոլորին, որոնք կիսում են կազմակերպության հետաքրքրություններն ու առաքելությունը:

• **Ֆրանսիա** - Մինչև 2001 թվականը ֆրանսիական համալսարանների մասնակցությունը «Ֆ. Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթին շատ թույլ էր. մրցույթին մասնակցության հայտ էին ներկայացնում ընդամենը մեկ կամ երկու թիմեր: Այդ իսկ պատճառով ազգային մրցափուլ չէր կազմակերպվում: 2001թ.-ից մրցույթին մասնակցել ցանկացող թիմերի քանակը աճեց, և 2008 թ.-ին մրցույթին մասնակցում էին արդեն 7 ֆրանսիական համալսարաններ ներկայացնող թիմեր, ինչը մրցույթի ֆրանսիական մրցափուլի պատմության մեջ ռեկորդ էր: Ազգային մրցափուլի առաջին եզրափակիչ փուլը կայացել է 2006թ.-ին՝ նախկին դատավոր և Արդարադատության միջազգային դատարանի նախագահ Գիլբերտ Գյուիլոմի նախագահությամբ: 2007թ.-ին մրցույթի եզրափակիչ փուլը նախագահում էր Փարիզ XII համալսարանի դասախոս Էմանուել Գեյարդը: Ընդհանուր առմամբ ֆրանսիական մրցափուլում որպես դատավորներ մասնակցում են ֆրանսիական առաջատար համալսարանների դասախոսներ, միջազգային արդարադատության մարմինների հեղինակավոր ներկայացուցիչներ, միջազգային իրավունքի ճանաչված մասնագետներ:

2001թ.-ից մրցույթի՝ Ֆրանսիայի ազգային մրցափուլը ֆինանսավորվում է Շերմանի և Սթերլինգի գրասենյակի կողմից: 2003թ.-ից վերջինս հոգում է նաև Ֆրանսիայի ազգային մրցափուլում հաղթող ճանաչված թիմի՝ Վաշինգտոնում տեղի ուեցող մրցույթի միջազգային մրցափուլին մասնակցության բոլոր ծախսերը:

Այսպիսով՝ աշխարհի տարբեր ծայրերում այսօր գիտակցվում է մրցույթի օգտակարությունն ու անհրաժեշտությունը, և ամենահե-

ղինակավոր համալսարանները, կազմակերպություններն ու ընկերությունները անշահախնդրորեն աջակցում են մրցույթին:

Աշխարհի տարբեր երկրներից մրցույթին մասնակցած իրավաբաններն այսօր շարունակում են համատեղել իրենց ջանքերը միջազգային իրավաբանական կրթության ու միջազգային իրավունքի զարգացման գործում: Շատերի համար Ջեսսպի ավելին է, քան ուղղակի մրցույթ, այն յուրօրինակ մի միություն է, որի անդամները անընդհատ փոխանակում են իրենց փորձն ու հմտությունները և փոխանցում այդ անգնահատելի ուժը ապագա սերնդին:

ԱՅԼ ԴԱՏԱԽԱՂ ՄՐՑՈՒՅԹՆԵՐ

Ջեսսպիի մրցույթը միջազգային իրավունքի ոլորտում անցկացվող ամենահայտնի, սակայն ոչ միակ մրցույթն է: Նմանատիպ մրցույթներ անցակցվում են նաև այլ միջազգային կազմակերպությունների կողմից:

Իրավաբան ուսանողների եվրոպական ասոցիացիայի դատախազ մրցույթը (ԵԴՄ) վերարտադրում է Համաշխարհային առևտրային կազմակերպությունում առկա վեճերի կարգավորման համակարգը: Մրցակից թիմերը ներկայացնում են գործի և՛ հայցվոր, և՛ պատասխանող կողմերին՝ բանավոր ելույթներով հանդես գալով ժյուրիի կազմի առջև: ԵԴՄ ժյուրին բաղկացած է Համաշխարհային առևտրային կազմակերպության իրավաբան-փորձագետներից: Դատախազն ուսանողներին ապահովում է հնարավորություն տեսական գիտելիքները ներդնել պրակտիկայում՝ դրանով իսկ համալրելով իրենց իրավաբանական կրթությունը:

Մրցույթի ընտրական փուլերը բաղկացած են բանավոր մրցափուլերից և միջազգային գրավոր մրցափուլից: Բանավոր մրցափուլերն իրենցից ներկայացնում են տարածաշրջանային մրցափուլեր, որոնց նպատակն է որակավորել թիմերին որպես դատախազի միջազգային մրցափուլի մասնակիցներ: ԵԴՄ-ի գրավոր մրցափուլը նպատակ ունի ընտրել վերջնական բանավոր փուլի մասնակից-թիմեր:

Իրավաբան ուսանողների եվրոպական ասոցիացիան հնարավորություն է տալիս Իրավաբան ուսանողների եվրոպական ասոցիացիայի ազգային խմբերին կազմակերպել ԵԴՄ-ի Ազգային մրցափուլեր, որոնց հաղթողները այնուհետև մասնակցում են տարածաշրջանային մրցափուլերին՝ ստանալով հնարավորություն մասնակցելու ԵԴՄ-ի վերջնական բանավոր փուլին:

Վիլլեն Ա. Վիսի անվան միջազգային կոմերցիոն արբիտրաժային դատախազի նպատակն է նպաստել միջազգային կոմերցիոն իրավունքի և արբիտրաժի ուսուցմանը միջազգային բիզնեսի վեճերի լուծման համար և ուսուցանել նոր սերնդի իրավաբաններին՝ վեճերի ալտերնատիվ լուծման մեթոդներին:

Մրցույթի մասնակիցները ներկայացնում են գրավոր աշխատանքներ և՛ հայցվորի և՛ պատասխանողի անունից և հանդես են գալիս իրենց գրավոր աշխատանքների վրա հիմնված բանավոր ելույթներով: Դատական և գրավոր խնդիրները պահանջում են լուծել ՄԱԿ-ի Ապրանքների միջազգային առևտրի մասին կոնվենցիայի հիման վրա կնքված առևտրային պայմանագրերից բխող հարցերը՝ Արբիտրաժային կանոնների համաձայն:

Թիմերը զույգերի բաժանելիս արվում է այնպես, որ յուրաքանչյուր դատավարական կամ գրավոր հիմնական փուլում մրցակից թիմերից մեկը լինի քաղաքացիական իրավունքի ներկայացուցիչ, մյուսը՝ ընդհանուր իրավունքի, որպեսզի յուրաքանչյուրը կարողանա սովորել հակառակորդ թիմից այլ իրավական մշակույթ: Նույն կերպ մրցափուլը դատող արբիտրների թիմը ևս բաղկացած է և ընդհանուր իրավունքի, և քաղաքացիական իրավունքի մասնագետներից:

Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպական դատախազին մասնակցում են իրավաբան-ուսանողների թիմեր Կենտրոնական և Արևելյան Եվրոպայի մի շարք երկրներից, որոնք մրցում են միմյանց դեմ Լյուքսեմբուրգում գտնվող Արդարադատության Եվրոպական դատարանի ընթացակարգի նմանակմամբ: Դատախազը կազմակերպվում է Քեմբրիջի համալսարանի Բրիտանական իրավաբանների կենտրոնների կողմից և անցկացվում է Եվրոպական համայնքների Եվրոպական դատարանի և Քեմբրիջի համալսարանի հովանու ներքո:

Այս դատախազը նմանակում է Եվրոպական համայնքների իրավունքից բխող վեճի լուծման ընթացակարգը: Մասնակից յուրաքանչյուր թիմից պահանջվում է ներկայացնել և՛ դիմող, և՛ պաշտպանվող կողմերին, նախ գրավոր փաստարկներ ներկայացնելով, այնուհետև՝ բանավոր:

Այս դատախազի նպատակն է հնարավորություն տալ յուրաքանչյուր երկրի երիտասարդ իրավաբաններին լինել ավելի գիտակ և մոտ Եվրոպական Միության իրավունքին

Ժան Պիկտեի անվան Միջազգային մարդասիրական իրավունքի դատախազ մրցույթ: 1989 թվականից ժան Պիկտեի անվան միջազգային մարդասիրական իրավունքի մրցույթն իրականացվում է դատախազի տեսքով, որի ժամանակ քննության է առնվում մտացածին,

բայց իրականին համահունչ բովանդակությամբ, ռազմական կոնֆլիկտ պարունակող գործ: Մրցույթի կազմակերպիչը ժան Պիկտեի մրցույթի Կոմիտեն է: Մրցույթը կազմված է երկու՝ ներպետական և միջազգային մրցափուլերից: Մրցույթին կարող են մասնակցության հայտ ներկայացնել 3 անդամներից բաղկացած թիմեր, որոնց անդամների տարիքը չպետք է գերազանցի 30 տարին: Պարտադիր պայման է, որ թիմի անդամները մասնակցության հայտ ներկայացնեն առաջին անգամ: Մրցույթին կարող են մասնակցել իրավագիտության, քաղաքագիտության ֆակուլտետները, Ոստիկանության ակադեմիան և այլ նմանօրինակ մասնագիտական ուղղաձուռությունները ԲՈՒՅ-երը ներկայացնող թիմեր:

Մրցույթի կազմակերպիչների պնդմամբ՝ մրցույթը նպաստում է, որպեսզի դերախաղի միջոցով «Գրքերում շարադրված իրավունքը» վերհանվի, պատկերավոր դառնա՝ դրանով ժյուրիին թույլ տալով գնահատել մասնակիցների՝ Միջազգային մարդասիրական իրավունքի վերաբերյալ ունեցած թե՛ տեսական և թե՛ գործնական գիտելիքները:

Մրցույթի ընթացքում խմբերը հանդես են գալիս սկզբում միայն ժյուրիի առջև, երկրորդ փուլում տեղի է ունենում հանդիպում ժյուրիի և բազմաթիվ թիմերի միջև, երրորդ փուլում երկու թիմերի միջև և այլն: Մասնակիցների և ժյուրիի դերերը փոփոխվում են, օրինակի համար առավոտյան նրանք Կարմիր Խաչի պատվիրակներն են, իսկ օրվա երկրորդ կեսին նրանք պատերազմող կողմն են ներկայացնում, ինչը նպատակ ունի մասնակիցների կողմից նույն իրավիճակը բազմաթիվ անկյուններից դիտարկելով՝ համալիր պատկեր ստանալ:

Միջազգային մրցափուլում հաղթող ճանաչված թիմը արժանանում է ժան Պիկտեի անվան մրցանակին:

Մրցույթի կազմակերպիչ ժան Պիկտեի մրցույթի Կոմիտեի նախագահն է հայազգի Էլեն Մազդեսսյանը:

ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Համաշխարհային զարգացումները հանգեցնում են նրան, որ պետություններն առավել սերտացնում են միջազգային համագործակցությունը, աստիճանաբար աճում է պետությունների ձգտումը անդամակցելու միջազգային կազմակերպություններին և միջազգային հանրության կողմից սահմանված ու իրենց արդարացրած չափանիշները պետության ներսում կիրառելու: Այս գործընթացները

րից անմասն չի մնում նաև Հայաստանի Հանրապետությունը: Իսկ միջազգային զարգացումներից հետ չմնալու համար պետք է լիովին տիրապետել միջազգային իրավունքին, միջազգային սովորությալին իրավունքին ու միջազգային պրակտիկային:

Միջազգային չափանիշները սկսեցին կիրառվել նաև կրթական համակարգում, ինչի արդյունքում հայկական բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետներում սկսեցին ոչ միայն պարտադիր կերպով ուսումնասիրել միջազգային իրավունքը, այլև գիտակցվեց ոչ ֆորմալ կրթության արդյունավետությունը և միջազգային փորձին անմիջականորեն հաղորդակցվելու անհրաժեշտությունը:

Միջազգային իրավունքի ոլորտին հայ հասարակությանը, հատկապես իրավաբան-ուսանողներին ծանոթացնելու նպատակով 2000թ.-ի նոյեմբերի 1-ին Հայաստանում ներդրվեց «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթը՝ «Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպության և Ամերիկյան իրավաբանների ընկերակցության Կենտրոնական Եվրոպայի և Եվրասիայի իրավական նախաձեռնության (ABA/CEELI) հայաստանյան գրասենյակի կողմից, որոնց կողմից էլ, մինչև 2003թ.-ը, համատեղ կազմակերպվում էր մրցույթի հայաստանյան մրցափուլը: 2004թ.-ից մրցույթը կազմակերպում է ՀԵԻԱ-ն՝ իր գործընկերների աջակցությամբ:

Մրցույթը լավագույն առիթ է հանդիսանում ՀՀ իրավաբանական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների ուսանողների համար՝ ծանոթանալու միջազգային և սովորությալին իրավունքի նորմերին և նրանց կիրառման առանձնահատկություններին, հաղորդակցվելու իրավագիտության զարգացման միջազգային փորձին, բանավիճելու միջազգային արդիական հիմնախնդիրների շուրջ: Մրցույթի ներմուծումը Հայաստան հնարավորություն ընձեռեց ուսանողներին իրենց գործնական իրավական գիտելիքները ազատորեն ներկայացնել և ձեռք բերել միջազգային իրավունքի, դատական նախադեպերի, փաստաբանական բանավոր և գրավոր հմտությունների փորձ: Այն թույլ տվեց դառնալ այն ցանցի մի մասնիկը, որն արդեն 50 տարի համախմբում է լավագույն համալսարանների և նրանց ուսանողներին:

Ջեսսպիի Հայաստանյան պատմության ինը տարիների ընթացքում մրցույթին մասնակցել են հայաստանյան պետական և ոչ պետական բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների 57 թիմեր, իսկ հաղթող 9 թիմերը մասնակցել են Վաշինգթոնում անցակացվող միջազգային մրցափուլին:

Ջեսսպիի մրցույթի 2001թ.-ի ազգային մրցափուլում հաղթող ճա-

նաչվեց Երևանի մենեջմենթի համալսարանի Գյումրու կրթահամալիրի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը, մրցույթի երկրորդ մրցանակակիրն էր Սանկտ-Պետերբուրգի արտաքին տնտեսական կապերի, տնտեսության և իրավունքի ինստիտուտի Երևանի մասնաճյուղը: Հաղթող թիմի անդամ Սարգիս Կնյազյանը ճանաչվեց մրցույթի լավագույն բանախոս: 2001թ.-ի ապրիլին Վաշինգթոնում կայացած միջազգային մրցափուլում հայաստանյան թիմը 69 թիմերի շարքում զբաղեցրեց 60-րդ հորիզոնականը:

2002թ.-ին ազգային մրցափուլի երկրորդ մրցանակակիրը Երևանի մենեջմենթի համալսարանի Գյումրու կրթահամալիրի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմն էր, իսկ հաղթողը՝ Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը: Մրցույթի լավագույն բանախոս ճանաչվեց ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի թիմի անդամ Հրայր Մարանգուլյանը: Թիմը միջազգային մրցափուլում 75 թիմերի շարքում զբաղեցրեց 72-րդ հորիզոնականը:

2003 և 2004թթ.-ի ազգային մրցափուլերում հաղթեց կրկին Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը: 2003թ.-ի ազգային մրցափուլում երկրորդ մրցանակին արժանացավ Մեսրոպ Մաշտոցի անվան համալսարանի թիմը, իսկ լավագույն բանախոս ճանաչվեց նույն թիմի անդամ Շուշանիկ Վարդանյանը: 2004թ.-ին երկրորդ տեղում էր Մոսկվայի նոր իրավաբանական ինստիտուտի Երևանի մասնաճյուղը ներկայացնող թիմը, իսկ «Լավագույն բանախոս» մրցանակն ստացավ ԵՊՀ-ի թիմը ներկայացնող Եղիշե Կիրակոսյանը: 2003թ.-ին ԵՊՀ-ի թիմը մրցույթի միջազգային մրցափուլի 83 թիմերի շարքում 50-րդն էր, իսկ 2004թ.-ին՝ 94 թիմերի շարքում 52-րդը:

2005թ.-ի Ջեսսպիի մրցույթի ազգային մրցափուլում հաղթող ճանաչվեց Ռուս-հայկական (Սլավոնական) պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը, իսկ լավագույն բանախոս ճանաչվեց նույն թիմի անդամ Արա Խզմալյանը: Ազգային մրցափուլի երկրորդ մրցանակը ստացավ ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը: Ապրիլին Վաշինգթոնում կայացած միջազգային մրցափուլում մեր թիմը զբաղեցրեց 80-րդ հորիզոնականը՝ 103 թիմերի շարքում:

2006թ.-ի ազգային մրցափուլի եզրափակիչում Ռուս-հայկական (Սլավոնական) պետական համալսարանի թիմը հաղթեց ՄՅՈՒԴ իրավաբանական ինստիտուտի թիմին: «Լավագույն բանախոս» մրցանակը ստացավ հաղթող թիմի ներկայացուցիչ Արա Խզմալյանը: 2006թ.-ի միջազգային մրցափուլում մեր թիմը 99 թիմերից 89-րդն էր:

2007թ.-ի հայաստանյան մրցափուլի եզրափակիչ փուլին մաս-

նակցում էին Ռուս-հայկական (Սլավոնական) պետական համալսարանի և «Եվրասիա» միջազգային համալսարանի թիմերը: Եզրափակիչ փուլում այս տարի ևս հաղթող ճանաչվեց Ռուս-հայկական (Սլավոնական) պետական համալսարանի թիմը, իսկ լավագույն բանախոս՝ նույն թիմի ավագ Արա Խզմալյանը:

2007թ.-ի մարտի 25-ից ապրիլի 1-ն ընկած ժամանակահատվածում մասնակցելով մրցույթի միջազգային մրցափուլին՝ Ռուս-հայկական (Սլավոնական) պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը ներկայացնող թիմը միջազգային մրցափուլին մասնակցած 94 թիմերի շարքում գրավել է 54-րդ տեղը: Հայկական թիմի գրավոր աշխատանքը գրավել է 33-րդ տեղը հայցադիմումների «Հարդի Դիլարդ» մրցույթին մասնակցած 94 գրավոր աշխատանքների շարքում:

2008թ.-ի հայաստանյան մրցափուլի եզրափակիչ փուլին մասնակցում էին Երևանի պետական համալսարանը և Ռուս-հայկական (Սլավոնական) պետական համալսարանը ներկայացնող թիմերը: հայաստանյան մրցափուլի հաղթող ճանաչվեց Երևանի պետական համալսարանի թիմը:

2008թ.-ի ապրիլի 6-ից 12-ն ընկած ժամանակահատվածում հայաստանյան թիմը Վաշինգտոնում մասնակցեց մրցույթի միջազգային մրցափուլին: Միջազգային մրցափուլին մասնակցող 110 թիմերի շարքում հայաստանյան թիմը գրավել է 90-րդ տեղը: Թիմի գրավոր աշխատանքը զբաղեցրել է 87-րդ տեղը:

«2009 թվականի Ֆ. Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան 9-րդ մրցափուլի թեման վերաբերում էր «Ապաստանի տրամադրում գործողության» առնչությամբ ծագած տարածայնություններին:

Մրցույթի բանավոր փուլը կայացավ 2009թ.-ի փետրվարի 7-ին և 8-ին: Մրցույթի չորս նախընտրական և կիսաեզրափակիչ փուլերը տեղի ունեցան Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի ընդհանուր իրավասության դատարանում, իսկ եզրափակիչ մրցափուլը՝ ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում: Մրցույթին մասնակցության հայտ էին ներկայացրել յոթ բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետները ներկայացնող թիմեր, որոնցից մրցույթի բանավոր փուլին մասնակցում էին հինգը՝ Գյումրու Մ. Մալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարանը, Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարանը, Երևանի պետական համալսարանը, Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիա հիմնադրանը, ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի գիտակրթական միջազգային կենտրոնը ներկայացնող թիմերը:

«2009 թ.-ի Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հաղթող ճանաչվեց Երևանի պետական համալսարանը ներկայացնող թիմը: Մրցույթում երկրորդ տեղը գրավեց Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիա հիմնադրանը ներկայացնող թիմը: Մրցույթի բոլոր չորս նախընտրական մրցափուլերի, ինչպես նաև մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի լավագույն բանախոս ճանաչվեց ԵՊՀ-ն ներկայացնող թիմի ավագ Լևոն Գևորգյանը: Եզրափակիչ մրցափուլի ավարտին հաջորդեց մրցանակաբաշխությունը: Ջեսսպի մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի հաղթող և պատվավոր երկրորդ տեղը գրաված թիմերին և լավագույն բանախոսին, ինչպես նաև մրցույթի բոլոր մասնակիցներին շնորհվեցին վկայականներ:

Միջազգային մրցափուլում, որը կայացավ սույն թվականի մարտի 22-28-ն ընկած ժամանակահատվածում, Վաշինգտոնում, որտեղ մրցույթի հայաստանյան մրցափուլում հաղթող ճանաչված Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը ներկայացնող թիմը մասնակցեց մրցույթի միջազգային մրցափուլին: Միջազգային մրցափուլից թիմի անդամները վերադարձան ոչ միայն նոր գիտելիքներով, մեծ փորձով ու վառ տպավորություններով, այլև մրցանակով: Բանավոր մրցափուլերի արդյունքում հայաստանյան թիմը, ըստ մրցափուլերում հավաքած միավորների, գրավել է 41-րդ, իսկ ըստ հաղթանակների՝ 49-րդ տեղը: Այս ցուցանիշները լավագույնն են նախորդ ինը տարիների ցուցանիշների շարքում:

Մրցույթի միջազգային մրցափուլում բացի լավագույն հայցվորի և լավագույն պատասխանողի գրավոր աշխատանքերին տրամադրվող Բաքստերի մրցանակներից, մրցանակներ են շնորհվում առաջին տասն հորիզոնականը զբաղեցնող գրավոր աշխատանքերին: Տասն մրցանակներից հինգերորդին՝ «Alona E. Evans-ի անվան Լավագույն գրավոր աշխատանք, հինգերորդ տեղ» մրցանակին է արժանացել հայաստանյան թիմի գրավոր աշխատանքը:

«2009 Ֆ. ՋԵՍՍՓԻ ԱՆՎԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԴԱՏԱԽԱԶ» ՄՐՑՈՒՅԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Տարիներ շարունակ «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթը աշխարհի գրեթե բոլոր երկրներում ծառայում է միասնական նպատակի՝ զարգացնելու երիտասարդ սերնդի իրավաբանների գիտելիքները միջազգային իրավունքի

բնագավառում, պատրաստելու այդ ոլորտում հմուտ և բանիմաց իրավաբաններ: Արդեն իններորդ տարին է՝ մրցույթի այդ նպատակն իրագործվում է նաև Հայաստանի Հանրապետությունում:

«2009 Ֆ. Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլը կազմակերպվել էր Հայաստանի Իրավաբանական հիմնադրամի, Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի և «ԼԻԳԼ ԸԼԱՅՆՍ» իրավաբանական ընկերության կողմից՝ ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանատան աջակցությամբ: Այս տարի ևս մրցույթի անցկացմանն իր աջակցությունն է ցուցաբերել նաև ՀՀ Դատական դեպարտամենտը, որը մրցույթի բանավոր փուլի անցկացման համար տրամադրել էր տարածք Երևանի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի ընդհանուր իրավասության և ՀՀ Վճռաբեկ դատարաններում:

«2009 Ֆ. Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի կազմակերպչական աշխատանքներն սկսվել են դեռևս 2008թ.-ի գարնանը, Ջեսսսի ակունքի համակարգողի՝ Երևանյան և մի շարք մարզային բուհեր կատարած այցելություններով: Այցելությունների նպատակն էր հայ իրավաբան-ուսանողների շրջանում մրցույթի մասնակցությունը, մրցույթի կարևոր դերն և նշանակությունը ներկայացնելը, ինչն էլ հանդիսանում է Հայաստանի Ջեսսսի ակունքի խնդիր-նպատակներից մեկը:

Հանդիպումների ընթացքում ուսանողներին ներկայացվեց մրցույթը, մրցույթի ստեղծման պատմությունը աշխարհում և Հայաստանում, հայաստանյան թիմերի կողմից մրցույթին մասնակցության կարգը: Բոլոր բուհերի ուսանողներին բաժանվեցին մրցույթի վերաբերյալ տպագրված «Ջեսսսի մրցույթը Հայաստանում և աշխարհում» խորագրով գրքույկը և Ջեսսսի ակունքի լրատուները: Հանդիպումները հնարավորություն ընձեռեցին նաև վեր հանելու այն խնդիրները, որոնք խոչընդոտում են իրավաբան-ուսանողներին մասնակցելու մրցույթին: Բացահայտված խնդիրներն ունեին և սուբյեկտիվ, և օբյեկտիվ հիմքեր, սակայն հիմնական խնդիրները մրցույթի մանրամասների չիմացությունը և բուհերի մեծ մասում միջազգային իրավունքի մասնագետների բացակայությունն է: Այս այցելությունները կարողացան լուծել առաջին խնդիրը, սակայն երկրորդ խնդիրը՝ մարզային բուհերում միջազգային իրավունքի մասնագետների բացակայությունը, դեռևս մնում է անլուծելի:

Իրավաբան-ուսանողների հետ հանդիպումները կրում են պարբերական բնույթ և ընդգրկում Հայաստանի՝ Ջեսսսի մրցույթին դեռևս անտեղյակ մարզային բուհերը: Նմանատիպ մի հանդիպում տեղի ունեցավ նաև 2009 թվականի մայիսի 10-ին, Եղեգնաձորի Գի-

տելիք համալսարանում, երբ արդեն հայաստանյան թիմը միջազգային մրցափուլից վերադարձել էր բարձր ցուցանիշներով: Նախապատրաստական սեմինարին, բացի «Ֆ. Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի ազգային կառավարիչ Արփինե Եղիկյանից և ազգային կառավարիչ օգնական Մարիաննա Եղիազարյանից, մասնակցում էին նաև մրցույթի 2009 թվականի հայաստանյան մրցափուլի հաղթող և Երևանի պետական համալսարանի իրավագիտության ֆակուլտետը ներկայացնող թիմի անդամներ Տարոն Սիմոնյանը և Արմենուհի Գառզալոյանը:

Սեմինարի նպատակն էր ոչ միայն ուսանողներին ավելի մանրամասն ներկայացնել մրցույթը, այլև նրանց ծանոթացնել մրցույթի նախորդ տարիների մասնակիցների փորձին, համակել Ջեսսսի մրցույթի ոգով, որն արդեն տարիներ շարունակ իր շուրջն է համախմբում բազմաթիվ իրավաբան-ուսանողների աշխարհի բազմաթիվ երկրներից:

2009թ.-ի Ջեսսսի մրցույթի հայաստանյան մրցափուլին մասնակցության հայտ էին ներկայացրել յոթ բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետները ներկայացնող թիմեր, որոնցից մրցույթի բանավոր փուլին մասնակցում էին հինգը՝ Գյումրու Մ. Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարանը, Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարանը, Երևանի պետական համալսարանը, Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիա հիմնադրամը, ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի գիտակրթական միջազգային կենտրոնը ներկայացնող թիմերը: 2009 թ.-ի փետրվարի 2-ին մրցույթի մասնակից թիմերի միջև անցկացվեց վիճակահանություն, որի արդյունքում պարզ դարձան թիմերի այն զույգերը, որոնք պետք է մրցեն չորս նախնական մրցափուլերի ընթացքում:

2009թ. Ջեսսսի մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի բանավոր փուլը կայացավ սույն թվականի փետրվարի 7-ին և 8-ին: Մրցույթի չորս նախընտրական և կիսաեզրափակիչ մրցափուլերը տեղի ունեցան Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի ընդհանուր իրավասության դատարանում, իսկ եզրափակիչ մրցափուլը՝ ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում:

2009թ. Ֆիլիպ Ջեսսսի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ մրցույթի հաղթող ճանաչվեց Երզնանի պետական համալսարանը ներկայացնող թիմը:

Մրցույթում երկրորդ տեղը գրավեց Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիա հիմնադրամը ներկայացնող թիմը:

Մրցույթի բոլոր չորս նախընտրական մրցափուլերի, ինչպես նաև մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի լավագույն բանախոս ճանաչվեց Երևանի պետական համալսարանը ներկայացնող թիմի ավագ Լևոն Գևորգյանը:

Նախորդ տարի Ջեսսպի անվան մրցույթի հայաստանյան մրցափուլում սկիզբ դրվեց նոր երևույթի. մասնակից թիմերի համար մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի կազմակերպիչների կողմից սահմանվեցին երեք անվանակարգեր՝ «Ջեսսպի ոգի», «Ամենատուկուն թիմ» և «Տարվա հայտնություն»:

«2009 Ֆ. Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլում «Ջեսսպի ոգի» անվանակարգին արժանացավ Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային ակադեմիա հիմնադրամը ներկայացնող թիմը՝ որպես մրցույթի ոչ սկսնակ և մրցույթի ոգին կրող մասնակցի, «Տարվա հայտնություն» անվանակարգին արժանացավ Վանաձորի Զ. Թումանյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարանը ներկայացնող թիմը՝ որպես մրցույթին առաջին անգամ մասնակցող և բավականին բարձր ցուցանիշներ ցուցաբերած թիմի, իսկ «Ամենատուկուն թիմ» անվանակարգին արժանացավ Գյումրու Մ. Նալբանդյանի անվան պետական մանկավարժական համալսարանը ներկայացնող թիմը՝ որպես մրցույթի սկսնակ, սակայն մրցակցությունից չխուսափող թիմի:

Ջեսսպի մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի հաղթող և պատվավոր երկրորդ տեղը գրաված թիմերին և լավագույն բանախոսին, ինչպես նաև մրցույթի բոլոր մասնակիցներին շնորհվեցին վկայականներ: Մրցույթը լուսաբանվեց ՋԼՄ-ների միջոցով:

Համոզված ենք, որ այս տարի ևս մրցույթը կարողացավ ծառայել իր հիմնական նպատակին՝ երիտասարդ սերնդի իրավաբան-ուսանողների՝ միջազգային իրավունքի բնագավառում ունեցած գիտելիքների խորացմանը, միջազգային փորձին հաղորդակցմանը, փաստաբանական գրավոր ու բանավոր հմտությունների ձեռքբերմանը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ԹԻՄԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔԵՐԸ 2009Թ.-Ի ԱՐՑՈՒՅԹԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑԱՓՈՒԼՈՒՄ

«2009 Ֆ. Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլում հաղթող ճանաչված Երևանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը ներկա-

յացնող թիմը սույն թվականի մարտի 22-28-ն ընկած ժամանակահատվածում, Վաշինգթոնում մասնակցեց մրցույթի միջազգային մրցափուլին: Միջազգային մրցափուլին մասնակցել են 120 թիմեր 80 երկրներից: Հայաստանը ներկայացնող ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի թիմը հանդես է եկել Սինգապուրը, Իսպանիան, Բրիտանական Գայանա համալսարանը և Ռուսաստանի Նիժնի Նովգորոդ քաղաքի համալսարանը ներկայացնող թիմերի հետ՝ հաղթանակ տանելով Իսպանիան և Բրիտանական Գայանա համալսարանը ներկայացնող թիմերի նկատմամբ:

Բանավոր մրցափուլերի արդյունքում հայաստանյան թիմը, չորս նախընտրական մրցափուլերում հանդես գալով Մեքսիկան, ԱՄՆ Վիրջինիայի համալսարանը, Բուլղարիան և Լիտվան ներկայացնող թիմերի դեմ՝ կրել է պարտություն՝ հակառակորդ թիմերին զիջելով գնահատականների շատ փոքր տարբերությամբ և ըստ մրցափուլերում հավաքած միավորների՝ գրավել է 41-րդ, իսկ ըստ հաղթանակների՝ 49-րդ տեղը: Այս ցուցանիշները լավագույնն են նախորդ ինը տարիների ցուցանիշների շարքում:

Մրցույթի միջազգային մրցափուլում բացի լավագույն հայցվորի և լավագույն պատասխանողի գրավոր աշխատանքերին տրամադրվող Բաքստերի մրցանակներից, մրցանակներ են շնորհվում նաև առաջին տաս հորիզոնականը զբաղեցնող գրավոր աշխատանքերին: **Տաս մրցանակներից հինգերորդին՝ «Alona E. Evans-ի անվան Լավագույն գրավոր աշխատանք, հինգերորդ տեղ» մրցանակին է արժանացել հայաստանյան թիմի գրավոր աշխատանքը:**

Միջազգային իրավունքի ոլորտում ամենահեղինակավոր ու ամենաընդգրկուն մրցույթում հայաստանյան թիմի նշանակալից ձեռքբերումները խրախուսանքի են արժանացել նաև ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության կողմից:

ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարի տեղակալ Արա Ավետիսյանի կողմից Ջեսսպի մրցույթում Հայաստանը ներկայացնող ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի ուսանողներ Լևոն Գևորգյանը, Արմենուհի Գառգալոյանը, Տարոն Սիմոնյանը, նրանց մարզիչ Եղիշե Կիրակոսյանը, թիմի իրավախորհրդատու Սառա Շիրազյանը պարգևատրվել են շնորհակալագրերով:

2009թ.-ի մրցույթի Աշխարհի գավաթակիր է ճանաչվել Ունիվերսիդադ դե Լոս Անդեսը (Կոլումբիա), երկրորդ մրցանակակիրն է Լոնդոնի համալսարանի քոլեջը (միացյալ Թագավորություն), Եզրափակիչ հանդիպման լավագույն բանախոս ճանաչվեցին Մարգո Դեյրը՝ Քեյս ուեսթերն Րիզըրվ համալսարանի իրավունքի դպրոցից (ԱՄՆ) և Սեբաստիան Մաչադոն՝ Ունիվերսիդադ դե Լոս Անդեսից (Կո-

լումբիա):

Հայաստանյան թիմի Պատասխանող կողմի գրավոր աշխատանքը արժանացել է նաև «հինգերորդ տեղ» մրցանակին մրցույթի միջազգային մրցափուլում լավագույն հայցվորի և լավագույն պատասխանողի գրավոր աշխատանքերին տրամադրվող «Ռիչարդ Բաքսթերի» մրցանակի անվանակարգում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ԹԻՄԻ՝ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑԱՓՈՒԼԻ ՄԱՍՆԱԿԻՑ-ԱՆՂԱՄՆԵՐԸ

«2009 Ֆ. Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի միջազգային մրցափուլին Հայաստանը ներկայացնող թիմը հանդես է եկել հետևյալ կազմով՝ թիմի անդամներ Արմենուհի Գառզալոյան, Տարոն Սիմոնյան և Լևոն Գևորգյան, թիմի մարզիչ Եղիշե Կիրակոսյան, թիմի խորհրդատու Սառա Շիրազյան:

Արմենուհի Գառզալոյանը ծնվել է 1985 թ.-ին Գյումրի քաղաքում: 2002 թ.-ին ընդունվել է 2006թ.-ին ավարտել է ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի բակալավրիատը, այնուհետև 2006թ.-ին ընդունվել է 2008թ.-ին ավարտել է նույն ֆակուլտետի մագիստրատուրան: Այժմ հանդիսանում է ԵՊՀ միջազգային և եվրոպական իրավունքի ամբիոնի ասպիրանտ: Աշխատել է ՄԱԿ ՓԿԳ-ի հայաստանյան գրասենյակում:

Տարոն Սիմոնյանը ծնվել է 1987 թ.-ին Վանաձոր քաղաքում: 2003- 2007 թթ. սովորել և կարմիր դիպլոմով ավարտել է ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի բակալավրիատը, իսկ 2007թ.-ին ընդունվել է 2009թ.-ին գերազանցությամբ ավարտել է նույն ֆակուլտետի մագիստրատուրան՝ եվրոպական իրավունք մասնագիտացմամբ:

ՀՀ իրավաբանների միության անդամ և մի շարք գիտական հոդվածների հեղինակ է, արժանացել է իրավունքի ոլորտն ընդգրկող մրցույթների մրցանակների:

Լևոն Գևորգյանը ծնվել է 1986թ.-ին: 2002թ.-ին ընդունվել է 2006թ.-ին ավարտել է ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի բակալավրիատը, 2006-2008 թթ. սովորել է նույն ֆակուլտետի մագիստրատուրայում:

2008թ.-ից հանդիսանում է նույն ֆակուլտետի ասպիրանտ, պատրաստում է թեկնածուական աշխատանք միջազգային իրավունքից՝ «Տարածքային վեճերի իրավական կարգավորումը» թե-

մայով: 2009թ.-ից աշխատում է ՀՀ արդարադատության նախարարությունում՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի հետ կապերի վարչությունում, որպես քրեական գործերով մասնագետ:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ ԹԻՄԻ ԱՆՂԱՄՆԵՐԻ ՀԵՏ

Ի՞նչ է տվել ձեզ մասնակցությունը Ջեսսպի մրցույթին:

Ջեսսպի մրցույթի արդյունքում ձեռք եմ բերել նոր ընկերներ, ծանոթություններ, խորացրել եմ գիտելիքներս միջազգային իրավունքի բնագավառում և իրավունքի այլ ոլորտներում, դարձել եմ ավելի ինքնավստահ (Արմենուհի Գառզալոյան) :

Գիտելիք միջազգային իրավունքի ոլորտում, օտար լեզվի (անգլերենի) իմացության խորացում, նոր ընկերներ և աշխարհայացքի խորացում (Տարոն Սիմոնյան):

Նախ և առաջ Jessup-ն աննկարագրելիորեն նպաստում է մասնագիտական զարգացմանը: Միայն Jessup-ից հետո սկսեցի լիարժեք հասկանալ, թե ինչ է միջազգային իրավունքը և սկսեցի իրավական հիմնախնդիրներին նայել ավելի վերլուծողական: Jessup-ը նաև հեղինակություն է, և դրան մասնակցած լինելը տալիս է բազմաթիվ կարիերային հնարավորություններ: Ինքս ընդունվել եմ ԱՄՆ-ում միջազգային իրավունքի ոլորտում իր հեղինակությամբ առաջին տասնյակի մեջ մտնող բուհերից մեկը, ուր մեկնելու եմ օգոստոսին, և համոզված եղեք, որ այդ գործում Jessup-ը խաղացել է հսկայական դեր: Եվ դե իհարկե Jessup-ը տալիս է բազմաթիվ օգտակար և պարզապես ընկերական կապեր (Լևոն Գևորգյան) :

Տպավորություններ միջազգային մրցափուլից:

Միջազգային մրցափուլի ամենավառ տպավորությունը շփումն է աշխարհի ավելի քան 80 երկրներ ներկայացնող մասնակիցների հետ, գիտելիքների մեծ պաշարի կուտակումն ու անմոռանալի հիշողությունները (Արմենուհի Գառզալոյան):

Հիանալի տպավորություններ, լարված մրցակցություն, նոր ընկերների ձեռքբերում և ազատ ժամանցի հաճելի անցկացում (Տարոն Սիմոնյան):

Միայն դրական: Անմոռանալի հիշողություններ (Լևոն Գևորգյան):

Մրցույթի հայաստանյան փուլի համեմատությամբ միջազգային մրցափուլի դրական և բացասական կողմերը, կարծիք այն մասին,

թե ինչ կարելի է ներմուծել մրցույթի բովանդակային մասի մեջ այն առավել լեցուն դարձնելու համար:

Հայաստանյան մրցափուլի համեմատությամբ միջազգային մրցափուլի դրական կողմերից է դատավորների ավելի բարձր մակարդակը ոչ միայն գործին, այլև միջազգային իրավունքին տիրապետելու հարցում ընդհանրապես, քանզի այդ պարագայում ավելի մեծ հնարավորություններ ունեն ցուցաբերելու այն գիտելիքները, որոնք կուտակել են տարիների ընթացքում, որի արդյունքում, միանշանակորեն, գործընթացը դառնում է ավելի բովանդակային և հետաքրքիր, դրական կողմերից է նաև այն, որ միջազգային մրցափուլի ժամանակ, բացի բուն մրցույթից անցկացվում են նաև մի շարք ժամանցային միջոցառումներ՝ մրցույթն առավել հետաքրքիր դարձնելու նպատակով (Արմենուհի Գառզալոյան):

Պետք է աշխատել, որ հայաստանյան փուլում առավել շատ թիմեր մասնակցեն, ինչը կնպաստի մրցակցության սրմանն ու որակի բարձրացմանը: Ժամանակն է, որ արդեն մրցափուլերը անգլերեն լեզվով անցկացվեն (Տարոն Սիմոնյան):

Միջազգային մրցափուլը, միանշանակ, կառանձնացնեի իր բարդությամբ: Սա ազգային մրցափուլերը հաղթածների և, հետևաբար, հավասարների մրցույթ է: Այստեղ ցանկացածը կարող է սովորեցնել իր հակառակորդին՝ խոսելով մի բանի մասին, որը չգիտի վերջինս, և բոլորն էլ ունեն սովորելու տեղ: Դատավորների երբեմն «դաժանությունը» կընդգծեի որպես միջազգային մրցափուլի «բացասական» կողմ: Ազգայինում նույնպես կարծում են պետք է սկսել ավելի խիստ դատել, որպեսզի միջազգային մրցափուլի անցած թիմերն անակնկալի չզան և արդեն պատրաստված լինեն: Եվ որ ամենակարևորն է, պետք է կամաց-կամաց անցնել անգլերեն լեզվով մրցույթի անցկացմանը (Լևոն Գևորգյան) :

Ի՞նչ դեր կարող է ունենալ մարզիչը թիմի հաջողության հարցում:

Թիմի հաջողության հարցում մարզիչի դերը անգնահատելի է, քանզի վերջինս թիմին ուղղորդում է ոչ միայն գիտելիքների ձեռքբերման գործընթացում, այլ նաև հենց թիմի ճիշտ ձևավորման հարցում ունի հսկայական նշանակություն, քանի որ անհրաժեշտ է ճիշտ ստեղծել մի թիմ՝ մարդկանց մի խումբ, որոնց արդյունավետ և ճիշտ աշխատանքի արդյունքում միայն կարելի է հասնել հաջողության (Արմենուհի Գառզալոյան):

Շատ մեծ (Տարոն Սիմոնյան):

Սկզբնական փուլում մարզիչի դեր հսկայական է: Ես կասեի անգամ՝ անգնահատելի: Եթե թիմը նոր է և կազմված է միայն նոր մաս-

նակիցներից, որոնք երբևէ չեն մասնակցել Jessup-ին, ապա որքան էլ լավ նրանք իմանան միջազգային իրավունք, միևնույն է լուրջ հաջողությունների մասին առանց մարզիչի, որն ունի Jessup-ի փորձ, կարող են մոռանալ: Այնուհետև իրավիճակը փոխվում է. երբ թիմը ձեռք է բերում որոշակի պատկերացում դատախազի բարդության և խորության մասին, արդեն ամեն-ինչ կախված է դառնում նրանց և միայն նրանց աշխատանքից (վերջիվերջո մարզիչը ոչ գրում է թիմի հայցապահանջները և ոչ էլ խոսում է նրանց փոխարեն) (Լևոն Գևորգյան):

Խորհուրդ սկսնակ ջեսսպականներին:

Խորհուրդը միակն է՝ աշխատել և աշխատել շատ, քանզի այս մրցույթի արդյունքում ձեռք են բերվում ոչ միայն գիտելիքներ, այլ նաև առավել կարևոր հանդիսացող անմոռանալի հիշողություններ և ընկերներ (Արմենուհի Գառզալոյան):

Մեկ անգամ նվիրվեք Ջեսսպի հետաքրքիր, մեծ աշխատանք պահանջող և հաճելի գործին և այլևս չեք ցանկանա դուրս գալ դրանից (Տարոն Սիմոնյան):

Նախ խորհուրդ կտայի, իհարկե, ավելի շատ կարդալ, թեև այս արտահայտությունը ասվել է հազարավոր անգամներ, բայց դրանից դրա արժեքը չի նվազել, այլ միայն աճել է: Եվ հատկապես խորհուրդ կտայի ավելի շատ կարդալ Միջազգային իրավունքի հանձնաժողովի հաշվետվություններն ու աշխատանքները. իմ կարծիքով դրանք ցանկացած գիտական ձեռնարկից ավելի լավ են սովորեցնում միջազգային իրավունք: Եվ իհարկե ուշադիր կարդալ Compromis-ն ու հայցապահանջները: Թե՛ ազգային և թե՛ անգամ միջազգային փուլերում հանդիպել ենք թիմերի, որոնք պարզապես ամբողջությամբ չէին հասկանում իրենց հայցապահանջները: Առաջին հայացքից սա կարող է թվալ տարօրինակ, սակայն ամենապարզ հայցապահանջն էլ կարող է ունենալ թաքնված ենթակետեր, որոնք դժվար է բացահայտել:

Բերեն օրինակ՝ այս տարվա մրցույթի հարցերից մեկ հնչում էր հետևյալ կերպ.

«Ռավիզիան խնդրում է, որ Դատարանը որոշի, որ ռավիզիացի զինվորների վարքը Թարա ճամբարում բոլոր ժամանակներում լիովին օրինական է եղել, և որ բոլոր դեպքերում Ռավիզիան պատասխանատվություն չի կրում պատճառված վնասների համար, որոնք կատարվել են ՄԱԿ-ի համար ծառայողական պարտականություններ կատարելիս, և որ Ալիկանտոյին իբր հասցված վնասները են-

թակա չեն ռեպարացիայի»:

Պարզից էլ պարզ է, որ կենտրոնական հարցն այստեղ գործողությունների օրինականությունն է, և այս հարցին անդրադարձել էին բոլոր թիմերը: Այնուհետև, սակայն, գալիս է երկրորդ մասը՝ «բոլոր դեպքերում Ռավիզիան պատասխանատվություն չի կրում պատճառված վնասների համար, որոնք կատարվել են ՄԱԿ-ի համար ծառայողական պարտականություններ կատարելիս»: Սա նշանակում է, որ պարտադիր պետք է խոսել նաև վերագրելիության հիմնահարցի մասին: Այս հարցին անդրադարձել էին ավելի քիչ քանակությամբ թիմեր: Սակայն սա էլ դեռ վերջը չէ: Երևի միջազգային մրցափուլի մասնակիցների միայն 20% էին ուշադրություն դարձրել հայցապահանջի վերջին մասի վրա՝ «Ալիկանտոյին իբր հասցված վնասները ենթակա չեն ռեպարացիայի»: Սա նշանակում է, որ կողմը պետք է նաև պնդի, որ անգամ եթե իրականացվել են խախտումներ և դրանք վերագրելի են Ռավիզիային, միևնույն է ռեպարացիայի երեք ձևերը՝ ռեստիտուցիա, կոմպենսացիա և սատիսֆակցիա, կիրառելի չեն: Ահա այս հարցին անդրադարձել էին միայն քչերը: Եվ անգամ սա դեռ վերջը չէ, քանի որ և ոչ մի բառ այստեղ պատահական չէ. եթե ուշադիր կարդանք հայցապահանջը, կտեսնենք «բոլոր ժամանակներում» արտահայտությունը: Սա նշանակում է, որ քննարկվող իրադարձությունները տարբեր ժամանակահատվածներում կարգավորվել են տարբեր իրավական ռեժիմներով և որ դրանց բոլորի մասին էլ պետք է խոսել: Ահա այսքան մանրամասն հայցապահանջը վերլուծել էին քչերը (Լևոն Գևորգյան):

ՄՐՑՈՒՅՑԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԸ

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան հանդիսանում է Հայաստանում «Ֆ. Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հիմնադիրներից մեկը՝ կանգնած լինելով այս ավանդույթի ձևավորման ակունքներում: Մրցույթի հիմնադրման պահից ի վեր՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան համատեղել է իր և իր գործընկերների ջանքերը՝ մրցույթը լավագույնս և արդյունավետ կազմակերպելու համար: 2008թ.-ին «Ֆ. Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի կազմակերպիչներն էին ՀԵԻԱ-ն, Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամը և «ԼԻՊԼ ԸԼԱՅԸՆՍ» իրավաբանական ընկերությունը: Մրցույթի կազմակերպու-

մը և ֆինանսական աջակցություն է ցուցաբերել Հայաստանում Ամերիկայի դեսպանատունը, իսկ ՀՀ Դատական դեպարտամենտը տրամադրել է տարածք՝ մրցույթի բանավոր փուլի անցկացման համար:

«Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպություն

«Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիա» հասարակական կազմակերպությունը ստեղծվել է 1995թ.-ին ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի մի խումբ ուսանողների և երիտասարդ իրավաբանների կողմից: Այն ՀՀ արդարադատության նախարարությունում որպես հասարակական կազմակերպություն, գրանցվել է 1995թ.-ի մարտի 14-ին:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի ստեղծման հիմնական նպատակն էր համախմբել նոր սերնդի իրավաբանների ներուժը և աջակցել Հայաստանի կայացմանը՝ որպես անկախ, ժողովրդավարական, իրավական պետություն: Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի առաջին գործունեությունը նվիրված էր Հայաստանի օրենքների պարզաբանումներին և քարոզչությանը, որից հետո կազմակերպությունը իրականացրեց ծրագրեր՝ ուղղված հասարակական կազմակերպությունների գործունեությունը կարգավորող օրենսդրական դաշտի ստեղծմանը, ինչպես նաև հասարակական կազմակերպություններին իրավական աջակցության ցուցաբերմանը: Այնուհետև, Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի ծրագրերն ուղղվեցին սոցիալապես անապահով բնակչությանը անվճար իրավաբանական ծառայությունների մատուցմանը, նրանց իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանությանը:

Ստեղծման պահից Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան մեծ կարևորություն է տալիս երիտասարդ իրավաբանների մասնագիտական կարողությունների զարգացման համար պայմանների ստեղծմանը: Կազմակերպության առաքելությունն է՝ ձևավորել կրթված, մասնագիտական բարձր կարողություններ ունեցող, նոր մտածելակերպի տեր իրավաբանների սերունդ, որի գործունեությունը մեծապես կնպաստի Հայաստանում իրավունքի գերակայության, ժողովրդավարության և քաղաքացիական հասարակության կայացմանը, որտեղ բնակչությունը իրագեկ է, իսկ նրա իրավունքները՝ պաշտպանված:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան ստեղծեց իրավաբանական ռեսուրսների կենտրոն՝ բաղկացած ժամանակակից իրավաբանական գրադարանից, ժամանակակից տեխնիկական և տեղեկատվական միջոցներից: Սկսած 1999թ.-ից՝ Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան սկսեց ակտիվորեն աշխատել մարզերում՝ ստեղծելով իր տարածքային գրասենյակները Վանաձորում, Գավառում, Գյումրիում, Կապանում, Գորիսում և Իջևանում: Ներկայումս կազմակերպությունը ունի մասնաճյուղեր Երևանում, Իջևանում, Գյումրիում, Կապանում, Գավառում և Վանաձորում, կենտրոններ՝ Դրազդանում, Աշտարակում, Եղեգնաձորում, և ընդունարաններ՝ Արարատում, Ապարանում, Թալինում:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան ունի բազմաթիվ տեղական և միջազգային կապեր, բազում գործընկերներ թե՛ Հայաստանում, և թե՛ արտերկրում: 1998թ.-ից կազմակերպությունն անդամակցում է Երիտասարդ իրավաբանների եվրոպական ասոցիացիային: 2004թ.-ից գործում է Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի www.ayla.am պաշտոնական վեբ կայքը:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի կառուցվածքում գործում է Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքը, որը հիմնադրվել է 2004թ.-ին: Այն համախմբում է շուրջ 20 իրավաբանական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների ուսանողների: Այն նպատակ ունի խթանել իրավաբան ուսանողների ինքնակազմակերպումը, ինքնազարգացումը և մասնագիտական պրակտիկայի կազմակերպումը: Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքը իր գործունեությամբ նպաստում է իրավաբան ուսանողների կողմից հետազոտությունների իրականացման, հոդվածների տպագրման, գիտաժողովների ու մրցույթների կազմակերպման գործընթացներին:

Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքի կողմից 2004թ.-ից հրատարակվում է Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքի եռամսյա պարբերականը՝ «Իրավաբան ուսանող» լրատուն: Գործում է Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի Իրավաբան ուսանողների բաժանմունքի՝ <http://lsd.ayla.am> պաշտոնական վեբ կայքը:

2000թ.-ից սկսած՝ «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթը հանդիսանում է Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիայի կարևոր ծրագրերից մեկը:

Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամ

Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամը հիմնադրվել է 2003 թվականի օգոստոսի 23-ին և ՀՀ իրավաբանական անձանց պետական ռեզիստրի կենտրոնական մարմնում գրանցվել 2003 թվականի սեպտեմբերի 9-ին: Հիմնադրամի հիմնական նպատակներից է նպաստել ՀՀ-ում իրականացվող դատաիրավական բարեփոխումներին և ՀՀ-ում փաստաբանական ինստիտուտի զարգացմանը, փաստաբանների մասնագիտական կարողությունների կատարելագործմանը և փաստաբանի դերի բարձրացմանը, ինչպես նաև նպաստել ՀՀ իրավաբանական բուհերի և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետների կայացմանը, օժանդակել իրավաբանական բուհերում և բուհերի իրավաբանական ֆակուլտետներում ուսումնառության գործընթացի արդյունավետ կազմակերպմանը:

2005թ.-ից գործում է Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամի www.lawfoundation.am պաշտոնական վեբ կայքը:

2004թ.-ից սկսած՝ Հայաստանի իրավաբանական հիմնադրամը հանդիսանում է «Ֆիլիպ Ջեսսպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի համակազմակերպիչ:

«ԼԻԳԼ ԸԼԱՅԸՆՍ» իրավաբանական ընկերություն

«ԼԻԳԼ ԸԼԱՅԸՆՍ» իրավաբանական ընկերությունը հիմնադրվել է 1997թ.-ին: «ԼԻԳԼ ԸԼԱՅԸՆՍ» իրավաբանական ընկերությունը իր ստեղծման պահից ի վեր բարձրակարգ իրավաբանական ծառայություններ է մատուցում իր վստահորդներին: Ներկայումս ընկերությունը հանդիսանում է Հայաստանում գործող տեղական և միջազգային առաջատար իրավաբանական ընկերություններից մեկը, որը ռազմավարական և ապագային միտված մոտեցում է ցուցաբերում վստահորդների գործերի և կարիքների նկատմամբ: Ընկերության գրասենյակների ցանցը նրա ծառայությունները մատչելի է դարձնում հանրապետության ամբողջ տարածքում:

«ԼԻԳԼ ԸԼԱՅԸՆՍ» ընկերությունը ինչպես մասնավոր անձանց, այնպես էլ գործարար հաճախորդներին համապարփակ իրավաբանական ծառայություններ մատուցող ընկերություն է: Այն աշխատում է խոշոր, բազմազգ կորպորացիաների և ֆինանսական ինստիտուտների, ընտանեկան և մասնավոր բիզնեսը ներկայացնող հաճախորդների լայն շրջանակների հետ: «ԼԻԳԼ ԸԼԱՅԸՆՍ» իրավաբանական ընկերությունը հանդիսանում է տեղական և միջազգային առաջատար ընկերությունների և հաստատությունների հետ

աշխատող առաջնեկ իրավաբանական ընկերություններից մեկը: Ընկերության հիմքն են կազմում նոր սերնդի իրավաբանները, ուստի ընկերությունը մեծ ուշադրություն է դարձնում նրանց կրթությանն ու փորձին: Այս հանգամանքի հաշվի առմամբ՝ ընկերությունը մասնակցում է մրցույթի կազմակերպմանը, քանզի Ջեսսսուպի մրցույթը գերազանց հնարավորություն է երիտասարդ իրավաբանների կողմից մասնագիտական փորձ ձեռք բերելու համար: 2006թ.-ից Ընկերությունը հանդիսացել է «Ֆիլիպ Ջեսսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի համակազմակերպիչը: Ընկերության վեբ կայքի հասցեն է www.la.am:

«2009 Ֆ. ՋԵՍՍՍՈՒՄԻ ԱՆՎԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԴԱՏԱԽԱԶ» ՄՐՑՈՒՅԹԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՄՐՑԱՓՈՒԼԻ ԱԶԿԿԻՑՆԵՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑՅԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻ ԴԵՄՊԱՍԱՏՈՒՄ

Հայաստանում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատունը հիմնվել է 1992թ.-ին: Դեսպանատունը իրականացնում է աջակցության ծրագրեր բաց քաղաքացիական հասարակության, շուկայական տնտեսության և տարածաշրջանում կայուն մթնոլորտի հաստատման ուղղությամբ: Դեսպանատունը պատասխանատու է Միացյալ Նահանգների ու Հայաստանի կառավարությունների միջև կապերի պահպանման և քաղաքացիներին կոնսուլյակական ծառայությունների մատուցման համար: Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատունը հանդիսացել է «Ֆ.Ջեսսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի 2003-2005թթ. հիմնական հովանավորը: 2006թ.-ին ևս Դեսպանատունը հոգացել է «Ֆիլիպ Ջեսսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի ազգային մրցափուլի կազմակերպչական ծախսերը և 2007թ.-ի հաղթող թիմի հայցադիմումների թարգմանությունների ծախսերը:

Հայաստանում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատունն աջակցել է Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիային կազմակերպելու «2009թ.-ի Ֆ. Ջեսսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլը՝ հոգալով մրցույթի ազգային մրցափուլի կազմակերպչական ծախսերը:

Հայաստանում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատան պաշտոնական վեբ կայքի հասցեն է www.usa.am:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ԴԵՄՊԱՍՏՄԵՆՏ

Դատական դեպարտամենտը ստեղծվել է 2006թ.ին: Դատական դեպարտամենտը պետական կառավարչական հիմնարկ է, որն ապահովում է դատարաններին, դատավորների ընդհանուր ժողովին, դատարանների նախագահների խորհրդին և արդարադատության խորհրդին վերապահված լիազորությունների լիարժեք և արդյունավետ իրականացումը:

Դատական դեպարտամենտը միջոցառումներ է ձեռնարկում՝ ուղղված դատական իշխանության արդյունավետ գործունեության համար պայմանների ստեղծմանը, իրականացնում է այդ ոլորտի կադրային քաղաքականությունը:

Արդեն երրորդ տարին է ՀՀ դատական դեպարտամենտն աջակցում է Հայաստանում Ջեսսսուպի մրցույթի անցկացմանը՝ տրամադրելով դահլիճներ դատարաններում՝ մրցույթի բանավոր մրցափուլերն անցկացնելու համար:

ԿՈՆՏԱԿՏՆԵՐ

Ֆիլիպ Ջեսսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի ազգային կառավարիչն է Արփինե Եղիկյանը:

Հասցե՝ Հայաստան, ք.Երևան, 375010, Նալբանդյան 7, բն. 2
Հեռախոս՝ (374 10) 540199
Հեռապատճե՝ (374 10) 580299
Էլ. փոստ՝ info@jessup.am

Մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն կարելի ստանալ «Ֆ.Ջեսսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի <http://jessup.am> պաշտոնական վեբ կայքից:

Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի Ֆիլիպ Ջեսսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ մրցույթի գործադիր տնօրենն է Էմիթի Բոյեն:

Էլ. փոստ՝ aboye@ilsa.org

Մրցույթի միջազգային և ազգային մրցափուլերի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն կարելի է ստանալ Իրավաբան ուսանողների միջազգային ասոցիացիայի www.ilsa.org պաշտոնական վեբ կայքից:

Հայաստանի Ջեսսուպի ակումբի համակարգողն է Արփինե Եղիկյանը:

Հասցե՝ Հայաստան, ք.Երևան, 375010, Նալբանդյան 7, բն. 2

Հեռախոս՝ (374 10) 540199

Հեռապատճե՝ (374 10) 580299

Էլ. փոստ՝ club@jessup.am

Հայաստանի Ջեսսուպի ակումբի գործունեության ու ծրագրերի վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն կարելի է գտնել ակումբի ինտերնետային էջում, որը տեղակայված է «Ֆ.Ջեսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլի <http://jessupclub.am> պաշտոնական վեբ կայքում:

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Մարդկության առջև ծառայող գլոբալ խնդիրները կարող են արդյունավետ լուծում ստանալ միայն բոլոր ազգերի ջանքերի միավորման դեպքում, ինչն էլ առաջացնում է նրանց միջև առաջացող ու զարգացող հարաբերությունների կարգավորման անհրաժեշտություն: Հենց այս խնդիրն է լուծվում միջազգային իրավունքի միջոցով: Եվ միջազգային խնդիրների լուծման գործում իր ներդրումը կարող է ունենալ, ինչպես նաև հնարավորինս մեծ օգուտներ քաղել այն պետությունը, որի կարողանում է ճիշտ կողմնորոշվել արտաքին հարաբերությունների բնագավառում : Իսկ վերջինիս համար անհրաժեշտ է ունենալ միջազգային իրավունքին բարձր մակարդակով տիրապետող և ճգնաժամային իրադրություններում ճիշտ կողմնորոշվելու ունակություն ունեցող մասնագետներ, ինչպիսիք հետայսու կարող են դառնալ երիտասարդ սերնդի ներկայացուցիչները:

Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան, գիտակցելով գալիք սերնդի դերը մեր երկրի զարգացման գործում, հնարավոր բոլոր միջոցներով փորձել և փորձում է աջակցել վերջիններիս՝ որպես երկրի գալիքի համար պատասխանատու ան-

ծանց: Հայ իրավաբան-ուսանողների կողմից միջազգային չափանիշներին ծանոթանալու, միջազգային իրավունքին առավել լավ տիրապետելու համար նրանք պետք է անմիջականորեն ուսումնասիրեն այն, ունենան պրակտիկ կիրառման փորձ, զգան իրենց այդ չափանիշների կրողն ու կիրառողը: Այս առումով հիանալի հնարավորություն է ՀԵԻԱ-ի կողմից իր համախոհների անգնահատելի աջակցությամբ կազմակերպվող՝ «Ֆ. Ջեսսուպի անվան միջազգային իրավունքի դատախազ» մրցույթի հայաստանյան մրցափուլին մասնակցությունը:

Այս բնագավառում անելիքները դեռևս բազմաթիվ են, և Հայաստանի երիտասարդ իրավաբանների ասոցիացիան ու ջեսսուպիաները շարունակում են ջանքեր չխնայել իրենց առջև դրված նպատակներին հասնելու և աշխարհին Ջեսսուպի մրցույթի արժանի ու մրցունակ թիմեր ներկայացնելու համար:

- © ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԻՐԱՎԱԲԱՆՆԵՐԻ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱ
- © ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ
- © «ԼԻԳԼ ԸԼԱՅԸՆԱ» ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ք. Երևան, Նալբանդյան 7, բն.2
 հեռ.՝ 540199, ֆաքս՝ 580299
 էլ.փոստ՝ ayla@ayla.am; la@la.am;
 lawfoundation@lawfoundation.am

Ստորագրված է տպագրության 25.05.2008: Չափսը՝ 60 x 84 1/32:
 Թուղթը՝ օֆսեթ - 1: Տառատեսակը՝ «Arial Armenian»:
 Տպագրությունը՝ օֆսեթ: Ծավալը՝ 2,75 տպ. մանուկ:
 Տպաքանակը՝ 750 օրինակ:

«Գևորգ - Հրայր» ՍՊԸ

հրատարակչությունում

Երևան, Գրիգոր Լուսավորչի 6:
 Հեռ.՝ 52-79-74, 52-79-47:
 էլ. փոստ lusakn@rambler.ru

